

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 198
Tel. 24-36-41

Nr. ~~06359~~ din " 15 " 09 2015

La nr.06/1-3910 din 17.07.2015

Ministerul Economiei

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție asupra proiectului de lege cu privire la energia electrică și asupra proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Anexă: ✓ REA asupra proiectului de lege cu privire la energia electrică - 10 file;

✓ Anexa la raportul de expertiză anticorupție – 14 file;

REA asupra proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, - 2 file;

Anexa la raportul de expertiză anticorupție – 2 file.

Director adjunct

Vadim COJOCARU

MINISTERUL ECONOMIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
Nr. de intrare <u>10108</u>
Indexul
" <u>17</u> " <u>09</u> 20 <u>15</u>

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE asupra nivelului coruptibilității proiectului de lege cu privire la energia electrică

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. Autor al inițiativei legislative este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Economiei, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art.art. 6-11 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. Scopul promovării proiectului. Prezentul proiect are drept scop transpunerea și implementarea în legislația națională a actelor comunitare care fac parte din Pachetul energetic III (Directiva nr. 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei nr. 2003/54/CE, precum și Regulamentul (CE) nr. 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1228/2003). Potrivit autorului, transpunerea și implementarea principiilor comunitare din pachetul energetic III va contribui la continuarea reformei sectorului electroenergetic, inițiată prin adoptarea Legii cu privire la energia electrică nr.124 din 23.12.2009, în vigoare (a fost elaborată și adoptată pentru a transpune și implementa actele comunitare privind reglementarea sectorului electroenergetic, stabilite în Pachetul energetic II) și va contribui la instituirea, în perspectivă, a unei piețe de energie electrică concurențiale în cadrul căreia consumatorii finali vor putea beneficia de dreptul de a li se furniza energie electrică de un furnizor la alegere, la prețuri negociate și rezonabile, în condiții de calitate și de eficiență și cu respectarea principiului securității în aprovizionarea cu energie electrică.

Respectiv, în contextul elaborării noului proiect, Legea energiei electrice nr.124 din 23.12.2009 și actele de modificare și completare a Legii prenotate urmează a fi abrogate.

d. Suficiența argumentării. Argumentele invocate de autor în nota informativă justifică necesitatea promovării proiectului, fiind reliefate argumente elocvente, care evidențiază temeiul legal și necesitatea elaborării și promovării proiectului. Astfel, considerăm că sunt întrunite exigențele stabilite de prevederile art.20 al Legii nr.780-XV/2001.

Totodată, în scopul asigurării eficienței, eficacității și transparenței implementării proiectului, unele norme necesită a fi argumentate prin prisma obiectivelor și recomandărilor formulate în prezentul raport.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Potrivit Analizei Impactului de Reglementare, odată cu implementarea proiectului, din bugetul de stat urmează a fi alocate circa 20 000 lei pentru crearea persoanei juridice care va îndeplini funcțiile de operator al pieței energiei electrice. De asemenea, vor fi suportate costuri (circa 20 000 lei) pentru efectuarea separării de către operatorii de distribuție a activității de distribuție de cea de furnizare, prin crearea întreprinderii de furnizare a energiei electrice, care va fi divizată din întreprinderile RED Nord și RED Nord-Vest.

Cetățenii Republicii Moldova vor suporta cheltuieli sumate la tariful pentru energia electrică după cum urmează:

1. Cheltuieli aferente activității operatorului pieței energiei electrice și a furnizorului central;
2. Costuri justificate, suportate de întreprinderile electroenergetice în legătură cu îndeplinirea obligațiilor stabilite în noul proiect;
3. Cheltuieli suportate de către operatorii de rețea aferente activităților de investiție și modernizare a rețelelor electrice, care vor fi de cel puțin 400 000 anual.

Potrivit autorului, efectul acestor costuri va fi majorarea tarifului suportat de către consumatori cu 0,02 lei/kWh.

Concomitent, autorul menționează că pentru publicarea în două limbi a Legii noi cu privire la energie electrică și altor acte legislative și normative noi sau de modificare a celor existente, din contul statului vor fi suportate cheltuieli în sumă de 687 mii lei, (circa 458 pagini a câte 1 500 lei/pagina). În acest sens, menționăm că potrivit art.9 din Legea privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale nr.173-XIII din 06.07.1994, plată pentru publicarea actelor oficiale nu se încasează. Totodată, pentru traducerea documentelor în mediu se percepe o taxă de 150 – 200 de lei.

În contextul celor expuse considerăm că suma de 687 mii lei la care pretinde autorul a fi cheltuită este nejustificată. Astfel, pentru a nu admite irosirea banilor publici, considerăm necesar prezentarea calculelor argumentate care au stat la baza formării sumei de 687 mii lei.

1.3 Analiza impactului de reglementare a proiectului

Reieșind din lacunele admise la compartimentul „Costurile majore și beneficiile anticipate ale intervenției statului” referitoare la cheltuielile nejustificate de 687 mii lei pentru publicarea legii noi cu privire la energie electrică și altor acte legislative și normative noi sau de modificare a celor existente, considerăm necesar a fi revăzută Analiza Impactului de Reglementare pentru a nu admite prejudicierea bugetului de stat.

1.4 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

Implementarea proiectului va asigura o bună gestionare a sectorului electroenergetic cu respectarea principiilor securității, echității și transparenței. De asemenea, noua lege va asigura concurența pe piața energetică, dar și furnizarea energiei electrice eficiente și calitative. În context, considerăm că interesul public general nu va fi prejudiciat.

Concomitent, unele lacune din proiect ar putea genera o serie de factori promotori de

interese a unor persoane sau a unui grup de persoane. Însă în cazul în care proiectul va fi revăzut și perfectat prin prisma obiecțiilor și recomandărilor formulate în prezentul raport, astfel de deficiențe vor fi eludate.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

În proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele naționale și internaționale anticorupție și nu au fost identificate domenii în care proiectul nu satisface cerințele sau sînt în contradicție cu aceste standarde.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. Fiind plasat pe pagina web oficială a Ministerului Economiei la momentul examinării, proiectul a întrunit cerințele impuse de prevederile Legii privind transparența în procesul decizional nr. 239-XVI din 13.11.2008.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigui

Art.2 – întreprindere electroenergetică integrată pe orizontală – întreprindere care desfășoară cel puțin una din următoarele activități: producere, transport, distribuție sau furnizare a energiei electrice, precum și o altă activitate ce nu ține de sectorul electroenergetic.

Atragem atenția că în Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE la definirea noțiunii întreprindere electroenergetică integrată pe orizontală este folosită sintagma „producere în scopul vânzării” astfel fiind excluse întreprinderile care produc energie pentru consum personal, activitatea cărora este reglementată diferit de cele ce produc energie în scopul vânzării.

Recomandarea: Considerăm necesar completarea după cuvîntul „producere” cu sintagma „în scopul vânzării”.

Art.12 alin.(2) Agenția eliberează următoarele tipuri de licențe:

- a) licență pentru producerea energiei electrice;**
- b) licență pentru transportul energiei electrice;**
- c) licență pentru distribuția energiei electrice;**
- d) licență pentru furnizarea energiei [...]**

Menționăm că în contextul proiectului propus, sintagma „furnizarea energiei” este ambiguă deoarece nu este clar tipul de energie pentru a cărui activitate de furnizare necesită a fi supusă licențierii. Concomitent, evidențiem că din titlul proiectului (legea cu privire la energia electrică) se subînțelege că agenția urmează să elibereze licență pentru furnizarea energiei electrice.

Recomandarea: Considerăm necesar completarea după sintagma „furnizarea energiei” cu cuvîntul „electrice”.

Art.27 alin.(9) operatorul sistemului de transport se consideră certificat numai în cazul obținerii hotărîrii Agenției cu privire la certificare, după finalizarea procedurii specificate în prezentul articol, cu condiția publicării hotărîrii respective în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Utilizînd sintagma „obținerii hotărîrii” se impune obligația suplimentară, inutilă a Agenției de a oferi hotărîrea operatorului de sistem, în condițiile în care aceasta urmează a fi făcută publică conform normelor legale privind transparența.

Recomandarea: *Întru conformarea termenilor proiectului cu cei utilizați în actele normative în vigoare, recomandăm substituirea cuvîntului „obținerii” cu cuvîntul „aprobării”.*

Art.30 alin.(3) Dispecerizarea centralelor electrice și utilizarea capacității interconexiunilor se efectuează pe criterii obiective, publicate și aplicate în mod nediscriminatoriu, care asigură funcționarea corespunzătoare a pieței energiei electrice, ținîndu-se cont de ordinea de merit economică [...]

Analizînd norma prin prisma noțiunilor din proiect, deducem că autorul utilizează un termen diferit pentru a defini aceeași situație, „ordinea de merit economică” contrar termenului „ordinea de prioritate economică”.

Recomandarea: *Cuvîntul „merit” urmează a fi substituit cu cuvîntul „prioritate”.*

Art.30 alin.(1) lit.f) și alin.(7) art.32 alin.(5) art.81 alin.(2) lit.b) noțiunea de management al congestiilor.

Menționăm că la art.37 al prezentului proiect autorul operează cu noțiunea de gestionarea congestiilor, respectiv, utilizarea sintagmei „managementul congestiilor” este în contradicție cu titlul articolului prenotat ceea ce încalcă prevederile art.19 ale Legii 780/2001.

Recomandarea: *Sintagma „managementul congestiilor” urmează a fi substituită cu sintagma „gestionarea congestiilor” la forma gramaticală corespunzătoare.*

Art.31 alin.(10) Este interzis operatorului sistemului de transport să facă abuz de informația obținută de la terți în legătură cu acordarea accesului la rețelele electrice de transport, după caz, în situația în care procurarea sau vînzarea energiei electrice se efectuează prin intermediul întreprinderilor înrudite.

Norma propusă este ambiguă, nefiind clar cum urmează a fi utilizată informația obținută de la terți, în ce cazuri aceasta poate fi utilizată și cînd nu poate fi divulgată, și ce se întîmplă în situația în care procurarea sau vînzarea energiei electrice se efectuează prin intermediul întreprinderilor înrudite.

Recomandarea: *Sintagma „după caz” necesită a fi concretizată în vederea stabilirii exhaustive a situațiilor în care informația de la terți poate fi furnizată și cînd nu poate fi divulgată.*

Obiecție valabilă și pentru următoarele situații:

sintagma „după caz” de la art.31 alin.(2) în vederea concretizării cazurilor în care organul central de specialitate al administrației publice urmează să consulte autoritățile altor state în procesul de elaborare a normelor și cerințelor de exploatare menite să garanteze securitatea rețelelor electrice de transport;

sintagma „după caz” art.42 alin.(5), art.56 alin.(9), art.84 alin.(2) și (6), art.86 alin.(3).

2. Conflicte ale normelor de drept

Art.2 - întreprindere mică – întreprindere care are un număr de angajați de pînă la 50 de persoane și cu o cifră anuală de afaceri sau un bilanț ce nu depășește echivalentul în lei a 10 mil. EUR.

Potrivit art.2 din Legea nr.206-XVI din 07.07.2006 privind susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, se consideră întreprindere mică – agentul a cărui număr mediu scriptic anual de salariați este de cel mult 49 de persoane, iar sumă anuală a veniturilor din vânzări de cel mult 25 milioane de lei și valoarea totală anuală de bilanț a activelor ce nu depășește 25 milioane de lei. Respectiv, condițiile impuse de autor contravin Legii prenotate, iar normele din proiect care reglementează activitatea întreprinderilor mici riscă să fie aplicate contrar scopului.

Recomandarea: Noțiunea de întreprindere mică necesită a fi revăzută și reformulată prin prisma Legii 206/2006.

Art.2 întreprindere electroenergetică integrată pe verticală – o întreprindere electroenergetică sau grup de întreprinderi care pot exercita control una asupra alteia sau în cadrul căreia aceeași persoană sau aceleași persoane este (sînt) îndreptățită (te) direct sau indirect, să exercite controlul, după cum este definit în prezenta lege [...]

Norma propusă acordă oportunitatea întreprinderilor electroenergetice să exercite controlul una asupra alteia. Totodată, Directiva nr.2009/72/CE prevede expres că atribuția de a efectua controale se acordă aceleiași persoane sau aceluiași persoane. Astfel, controlul va fi efectuat pe principii echitabile și transparente de către persoane desemnate. În același timp efectuarea controalelor între întreprinderi ar putea genera înțelegeri dintre agenții economici în scopul tăinuirii unor deficiențe și asigurării unor interese de grup. Respectiv, această opțiune poate fi utilizată mai frecvent de către întreprinderi ca fiind una mai favorabilă decît celălalt tip de control.

Recomandarea: Opinăm asupra excluderii sintagmei „care pot exercita control una asupra alteia sau”, în caz contrar norma va fi în contradicție cu actul comunitar menționat supra.

Art.12 alin.(3) Activitatea de producere a energiei electrice se desfășoară de către producător în baza licenței pentru producerea energiei electrice. Licență pentru activitatea de producere a energiei electrice se eliberează doar producătorului care dispune de o centrală electrică cu o putere de 5 MW și mai mult și dacă această putere este folosită pentru consum public. În cazul cînd puterea centralei electrice este utilizată doar pentru consum intern, licență se eliberează numai în cazul în care această putere este de cel puțin 20 MW.

Analizînd norma propusă, constatăm o dublare a prevederilor art.10 alin.(7). Astfel ambele alineate reglementează același criteriu (puterea maximă și minimă a centralelor electrice) de licențiere a activității de producere a energiei electrice. Respectiv, implementarea proiectului în redacția actuală ar putea genera o inflație legislativă.

Recomandarea: În sensul celor expuse, considerăm oportun excluderea alin.(3) al art.12, ca fiind inutil.

Art.16 alin.(3) [...] Adresarea în instanță trebuie să se facă în termen de 3 zile lucrătoare de la aprobarea de către Agenție a hotărîrii privind suspendarea. În cazul nerespectării

acestui termen, suspendarea licenței devine nulă de drept. Hotărîrea Agenției privind suspendarea licenței se aplică pînă la aprobarea unei hotărîri judecătorești definitive și irevocabile.

Art.16 alin.(5)În situațiile menționate la alineatul (4), literele b) - e) din prezentul articol, hotărîrea privind suspendarea licenței se aprobă de Agenție în termen de 3 zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a hotărîrii judecătorești și este adusă la cunoștință titularului de licență în termen de 3 zile lucrătoare de la data aprobării. [...]

Normele prenotate reflectă o contradicție referitor la data aprobării hotărîrii Agenției privind suspendarea licenței. Astfel, la alin.(3) este specificat că Agenția aprobă hotărîrea, ulterior în termen de 3 zile se adresează în instanța de judecată, iar alin.(5) menționează că hotărîrea privind suspendarea se aprobă în termen de 3 zile de la data intrării în vigoare a hotărîrii judecătorești.

Recomandarea: *Întru înlăturarea discrepanțelor dintre norme, urmează a fi revăzut și concretizat modul de aprobare a hotărîrii cu privire la suspendarea licenței.*

Art.27 alin.(10) după finalizarea procedurii de certificare, la solicitarea operatorului sistemului de transport sau din oficiu, Agenția poate decide privind eliberarea unei noi licențe pentru transportul energiei electrice sau privind re-perfectarea licenței eliberate operatorului sistemului de transport pînă la intrarea în vigoare a prezentei Legi.

Norma prenotată contravine normelor statuate la art.46 alin (1) al Legii 780/2001, care stipulează expres că actul legislativ produce efecte numai în timpul cît este în vigoare și nu poate fi retroactiv sau ultra-activ. Concomitent, nu este clar cum poate avea efecte o lege atîta timp cît nu este în vigoare, or prin norma dată se permite licențierea operatorului sistemului de transport neavînd un temei legal sau un cadru normativ de vigoare.

Recomandarea: *Întrucît norma dată contravine normelor de tehnică legislativă, sintagma „pînă la intrarea în vigoare a prezentei Legi” urmează a fi exclusă.*

Art.30 alin.(11) [...] La îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor stabilite prin prezentul articol și în prezenta lege, operatorul sistemului de transport ține cont de necesitatea facilitării integrării pieței energiei electrice la nivel regional.

Reieșind din obiectivele Strategiei energetice a Republicii Moldova pînă în anul 2030 aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.102 din 05.02.2013, este stabilită opțiunea clară de integrare în Uniunea Europeană și în piața ei internă a energiei. Respectiv, admiterea unei norme care ar permite integrarea pieței energiei electrice la nivel regional alta decît cea a Uniunii Europene va fi în contradicție cu actul normativ prenotat.

Recomandarea: *Sintagma „la nivel regional” urmează a fi substituită cu sintagma „în conformitate cu Strategia energetică a Republicii Moldova”.*

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Art.2 - parametri de calitate – totalitate a caracteristicilor energiei electrice stabilite în standardele de calitate aprobate de organismul național de standardizare și indicate ca obligatorii în actele normative de reglementare ale Agenției.

Sintagma „actele normative de reglementare ale Agenției” reprezintă o normă de blanchetă.

În acest caz elementele coruptibilității nu sînt evidențiate direct, dar aceste norme contribuie la apariția altor elemente cu risc de coruptibilitate cum ar fi: stabilirea discreționară a normelor cu privire la obligativitatea standardelor de calitate sau a unor norme contrare standardelor de calitate.

Obiecție valabilă și pentru sintagmele: „actele normative de reglementare aprobate de Agenție” art.2 la noțiunea serviciu auxiliar, art.7 alin.(1) lit.f) și s), art.7 alin.(3) lit.b), art.7 alin.(4) lit.b), art.10 alin.(6), art.15 alin.(1) lit.c), art.15 alin. (6), art.23 alin.(1) lit.b), art.23 alin.(1) lit.k), art.30 alin.(1) lit.f), art.30 alin.(1) lit.k), art.30 alin.(1) lit.m), art.30 alin.(8), art.30 alin.(11), art.42 alin.(1) lit.g), h), i) și j), art.42 alin.(2), art.46 alin.(1), (6) și (7), art.55 alin.(9), art.63 alin.(8), art.64 alin.(1) lit.e), art.65 alin.(1) lit.j), art.68 alin.(2) și (10), art.69 alin.(1), art.72 alin.(3) lit.b), art.82 alin.(6), art.83 alin.(2) și (4); „metodă care trebuie aplicată în termenele și în condițiile prevăzute de lege” art.2 la noțiunea sistem pausal; „în modul și limitele stabilite de lege”, „în condițiile licenței, în prezenta Lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție” art.7 alin.(1) lit.c); „precum și altor exigențe prevăzute de lege” art.7 alin.(1) lit.d) și e); „în limitele competențelor prevăzute de lege” art.8 alin.(1) lit.g); „stabilite în legile speciale” art.7 alin.(7), art.22 alin.(2); „și alte drepturi prevăzute de lege” art.8 alin.(3); „adoptată în temeiul legii” art.16 alin.(2); „conform prevederilor legii” art.16 alin.(4) lit.d); „actele normative în domeniu” art.17 alin.(2) lit.h), art.20 alin.(3), art.70 alin.(4), art.91 alin.(2); „în conformitate cu actele normative în domeniu, inclusiv cu respectarea actelor normative de reglementare aprobate de Agenție, precum și potrivit standardelor și normelor tehnice menite să asigure protecția mediului, securitatea publică și protecția proprietății” art.19 alin.(1); „În cazurile stabilite de lege” art.19 alin.(2); „criteriile și procedurile aprobate de autoritățile administrației publice locale” art.20 alin.(7); „alte acte normative domeniu” art.22 alin.(1), art.26 alin.(1), art.27 alin.(1); „a actelor normative în domeniu, inclusiv a actelor normative de reglementare aprobate de Agenție” art.23 alin.(1) lit.a), art.63 alin.10, art.69 alin.(2) și (12); „cu respectarea documentelor normativ-tehnice cu privire la securitate” art.23 alin.(1) lit.c); „în actele normative în domeniu, inclusiv în actele normative de reglementare aprobate de Agenție” art.23 alin.(3), art.24 alin.(2), art.42 alin.(6); „respectarea parametrilor de calitate, a cerințelor de protecție a mediului și a cerințelor de securitate” art.24 alin.(1) lit. a); „în conformitate cu actele normative în domeniu” art.25 alin.(2), art.52 alin.(5), art.67 alin.(5); „actele normative care reglementează sectorul electroenergetic, inclusiv potrivit actelor normative de reglementare aprobate de Agenție, precum și în conformitate cu documentele normativ-tehnice stabilite prin lege” art.25 alin.(3); „în alte acte normative aprobate de Agenție” art.30 alin.(1) lit. a); „aplică în mod obligatoriu metode moderne de management al eficienței energetice/gestionare a cererii, cu respectarea standardelor minime privind întreținerea și dezvoltarea rețelelor electrice de transport, inclusiv a interconexiunilor” art.30 alin.(1) lit. c); „în termenele și condițiile stabilite în lege și actele normative de reglementare aprobate de Agenție” art.30 alin.(1) lit. j); „conform actelor normative prevăzute de lege” art.30 alin.(1) lit.o); „în conformitate cu țintele naționale stabilite în actele normative în domeniul energiei regenerabile” art.34 alin.(2) lit.b); „întră sub incidența reglementărilor relevante” art.34 alin.(10); „în conformitate cu Legislația Republicii Moldova” art.39 alin.(2); „în actele normative care reglementează sectorul electroenergetic, inclusiv în actele normative de reglementare aprobate de Agenție, precum și cu respectarea documentelor normativ-tehnice stabilite prin lege” art.39 alin.(3); „în conformitate cu procedura privind colectarea și circulația datelor între participanți la piața energiei electrice, cu respectarea altor norme în domeniu” art.52 alin.(3); „în raport cu prevederile contractuale și actele normative în domeniu” art.56 alin.(10); „în condițiile legii” art.57 alin.(2), art.58 alin.(1) lit.b); „alte date în conformitate cu exigențele stabilite de Agenție” art.66 alin.(9); „actele normative de reglementare ale Agenției” art.72 alin.(1); „parametri de calitate stabiliți” art.72 alin.(3) lit.c); „prin alte acte normative, inclusiv prin actele normative de reglementare, aprobate de Agenție” art.93 alin.(8), art.95 alin.(1); „Cu excepțiile stabilite prin prezenta lege” art.56 alin.(5).

Recomandarea: Sintagmele menționate supra necesită a fi revăzute, excluse sau

concretizate.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

Art.2 - centrală electrică eligibilă care produce din SRE – centrală electrică ce produce energie electrică din surse regenerabile de energie și care beneficiază de dreptul de a i se achiziționa în mod obligatoriu toată cantitatea de energie electrică livrată în rețelele electrice, în condițiile stabilite în legea care reglementează sectorul energiei din surse regenerabile.

Art.2 - furnizor central de energie electrică – furnizor desemnat de Guvern să achiziționeze energie electrică de la centralele electrice eligibile care produc din SRE și energia electrică produsă de centralele de termoficare urbane și să o furnizeze pe piață energiei electrice, la tarifele stabilite de Agenție, în condițiile prezentei legi.

Sintagma „centralele electrice eligibile” de la Art.7 alin.(3) lit.e); Art.30. alin.(3); Art.42. alin.(1) lit.d); Art.46 alin.(1); Art.68 alin.(6); Art.79 alin.(3); Art.81 alin.(3) lit.h); Art.83 alin.4) și 10); Art.84 alin.4).

Analizînd redacția actuală a proiectului, cît și cadrul normativ în vigoare, deducem lipsa unor criterii de eligibilitate a centralelor electrice care urmează să profite de careva beneficii (ex. dreptul de a i se achiziționa în mod obligatoriu toată cantitatea de energie electrică livrată în rețelele electrice). În acest sens, selectarea unor centrale electrice ar putea fi efectuată discreționar în dependență de interesele unor persoane sau grupuri de persoane (ex. factorul politic reieșind din relația Guvernul desemnează furnizorul central de energie electrică care la rîndul său selectează centralele electrice pe criterii discreționare). Concomitent, selectarea unor agenți economici la propria dorință în detrimentul altor agenți economici va genera o concurență neloială pe piața energiei electrice.

Recomandarea: Considerăm necesar stabilirea unor criterii de eligibilitate pentru centralele electrice beneficiare de dreptul de a li se achiziționa toată energia electrică produsă din surse regenerabile, fapt ce va permite prevenirea concurenței neloiale.

Art.7 Atribuțiile Agenției – alin.(1) lit.g) aprobă normele tehnice ale rețelelor electrice, monitorizează și asigură aplicarea de către operatorul sistemului de transport și de operatorii sistemelor de distribuție a acestor norme și monitorizează respectarea de către operatorii de rețea a normelor respective, precum și a obligației de întreținere a rețelelor electrice la un nivel adecvat al securității operaționale.

Sintagma „nivel adecvat” este una ambiguă, nefiind specificate careva cerințe minime de conformitate a rețelelor electrice. Din acest motiv, norma ar putea fi abordată discreționar de participanții la piața energiei electrice iar rețelele ar putea ajunge într-o stare deplorabilă ceea ce ar putea pune în pericol securitatea energetică, cît și securitatea cetățenilor.

Recomandarea: Considerăm oportun stabilirea unor cerințe minime de conformitate a rețelelor electrice, astfel încît să fie asigurată funcționalitatea maximă a acestora.

Art.7 Atribuțiile Agenției – alin.(2) lit.f) asigură că prețurile și tarifele reglementate și metodologiile de calculare a acestora să fie aprobate cu suficient timp înainte de intrarea acestora în vigoare, precum și că aceste tarife sînt justificate, rezonabile, transparente și nediscriminatorii, bazate pe performanță, că acestea reflectă cheltuielile necesare și justificate și permit efectuarea de investiții pentru asigurarea funcționării continue a rețelelor electrice și că oferă stimulente necesare pentru a spori eficiența și pentru a asigura securitatea aprovizionării cu energie electrică.

Norma prevede expres obligativitatea Agenției de a aproba prețuri, tarife și metodologii de calculare a acestora înainte ca acestea să intre în vigoare.

Totodată, în condițiile în care nu este prevăzut un interval de timp minimum dintre etapa aprobării și etapa intrării în vigoare a prețurilor, tarifelor și metodologiilor, există riscul ca Agenția să interpreteze norma în scopul aprobării unor decizii în regim de urgență, fără a informa societatea și alți participanți la piața energetică, reducând la zero principiul transparenței și scopul proiectului.

Recomandarea: Recomandăm stabilirea unui interval de timp limită dintre etapa aprobării și etapa intrării în vigoare a prețurilor, tarifelor, și metodologiilor de calculare a acestora.

Art.9 alin.(6) Pentru organizarea executării reglementărilor în sectorul electroenergetic, precum și pentru soluționarea neînțelegerilor dintre părți, un singur director emite, în numele Agenției, decizii care vizează raporturile juridice dintre un consumator final, persoană fizică sau juridică și un titular de licență sau autorizație sau raporturile juridice dintre doi titulari de licențe sau de autorizații.

Evidențiem că în conformitate cu art.4/2 din Legea cu privire la energetică nr.1525-XIII din 19.02.98 Agenția este condusă de Consiliul de administrație alcătuit din cinci directori desemnați pe o perioadă determinată (directorul general pe un termen de 6 ani, doi directori – pe un termen de 4 ani, iar doi – pe un termen de 2 ani și nici unul dintre membrii Consiliului de administrație nu poate deține funcția mai mult de 12 ani). Astfel, în contextul numărului mare de directori care urmează a fi schimbați periodic, nu este clar cine dintre acești directori va realiza atribuția de a emite decizii care vizează raporturile juridice dintre participanții la piața energiei electrice. Concomitent, norma ar putea fi abordată discreționar, iar fiecare dintre directori ar putea îndeplini atribuția dată pentru fiecare caz în parte.

Recomandarea: Întru asigurarea transparenței gestionării Agenției, norma necesită a fi completată astfel încât să nu fie interpretată și să fie clar stipulat de către cine dintre cei cinci directori urmează a fi realizată atribuția de a emite decizii care vizează raporturile juridice dintre participanții la piața energiei electrice.

Art.11 Obligații de serviciu public alin.(5) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, în baza informației prezentate de Agenție, este obligat să elaboreze și să prezinte Guvernului și Secretariatului Comunității Energetice, rapoarte de monitorizare a modului de îndeplinire de către întreprinderile electroenergetice a obligațiilor de serviciu public impuse în conformitate cu prezenta Lege [...]

Menționăm că norma propusă nu conține prevederi cu privire la periodicitatea prezentării rapoartelor de către organul central de specialitate al administrației publice către Guvern și Secretariatul Comunității Energetice. Consecințe a acestei lacune ar putea fi solicitarea din partea Guvernului a numărului exagerat de mare a rapoartelor într-o perioadă scurtă sau neprezentarea de către organul central de specialitate a acestor rapoarte.

Recomandarea: Considerăm necesar stabilirea unei perioade de prezentare a rapoartelor de către organul central de specialitate întru evitarea interpretării actului.

Art.14 alin.(1) Licențele pentru activitățile prevăzute la articolul 12, alineat (2), literele a) și d) din prezenta lege se acordă persoanelor fizice, întreprinzători individuali, sau persoanelor juridice, iar licențele pentru activitățile prevăzute la articolul 12, alineat (2), literele b), c) și e) din prezenta lege se acordă exclusiv persoanelor juridice.

Analizînd norma prin prisma art.12 alin.2 deducem că autorul a omis specificarea persoanelor ce pot practica activitatea licențiată pentru exploatarea unei interconexiuni, ceea ce ar putea provoca neclarităţi în activitatea de licențiere a Agenției.

Recomandarea: Redacia normei necesită a fi completată cu specificarea persoanelor ce pot practica activitatea licențiată pentru exploatarea unei interconexiuni.

Art.15 alin.(1) Titularul de licență este obligat (lit.h) să efectueze trimestrial, în termen de cel mult 10 zile calendaristice ale trimestrului următor, plățile regulatorii.

În lipsa unor prevederi în proiect cu privire la plățile regulatorii, există riscul ca Agenția să stabilească discreționar cuantumul acestora, prejudiciind astfel titularii de licențe şi încălcînd normele statuate în Legea cu privire la energetică care prevede expres mărimea plăților regulatorii pentru fiecare gen de activitate licențiat.

Recomandarea: Se recomandă completarea normei astfel încît aceasta să facă trimitere la plățile regulatorii stabilite în Legea cu privire la energetică.

Art.16 alin.3 în cazul în care se constată că titularul de licență nu şi-a îndeplinit obligațiile, ceea ce a condus la întreruperea furnizării energiei electrice către consumatori pe o perioadă mai mare decît cea stabilită pentru înlăturarea cauzelor motivate, fiind pusă în pericol securitatea națională, viaa şi sănătatea oamenilor, sau în cazul în care aciunile ori inacțiunile titularului de licență conduc la încălcarea ordinii publice şi impun remedierea imediată a consecințelor survenite, licența poate fi suspendată de către Agenție, cu adresarea ei ulterioară în instanță de judecată. [...]

Analizînd redacția proiectului, deducem lipsa unor termene limită în care titularul de licență urmează să înlătore cauzele de întrerupere a energiei electrice. Respectiv, Agenția ar putea tărăgăna procesul de retragere a licenței pe o perioadă nedeterminată în scopul promovării intereselor agentului economic, încălcînd drepturile consumatorilor la continuitatea furnizării energiei electrice.

Totodată, Agenția ar putea retrage licența în orice moment, însă există riscul ca instanța de judecată în lipsa unui termen limită să dea c ştig de cauză agentului economic chiar dacă acesta nu şi-a onorat obligaiunile.

Recomandarea: Considerăm necesar stabilirea unui termen limită, suficient pentru ca titularii de licență să reuşească să înlătore cauzele întreruperii energiei electrice.

Art.21 alin.(5) Caietul de sarcini se pune la dispoziția oricărei întreprinderi interesate, astfel încît aceasta să dispună de timp suficient pentru a-şi depune oferta. [...]

Art.21 alin.(7) Informația cu privire la condițiile pentru participare la licitație trebuie să fie făcute publicate astfel încît toate întreprinderile înregistrate în ţările Parte a Comunității Energetice să dispună de suficient timp pentru a depune ofertele.

Lipsa unui termen minim în care urmează să le fie puse la dispoziie întreprinderilor caietul de sarcini va genera riscul interpretării normei în scopul promovării intereselor unor persoane. Astfel, unei întreprinderi i-ar putea fi acordat caietul de sarcini înaintea altor doritori de a participa la licitație pentru a le asigura c ştigul. Respectiv, ceilali participanți ar putea să nu dispună de timp suficient pentru a depune oferta.

Obiecție valabilă şi în cazul alin.(7) cu privire la lipsa unui termen de plasare a informațiilor aferente licitațiilor pe pagina electronică a Guvernului şi a Comunității Energetice.

Recomandarea: Recomandăm stabilirea unui termen minim în care întreprinderilor urmează a le fi pus la dispoziie caietul de sarcini şi informațiile aferente licitațiilor.

Art.23 alin.(1) lit. i) să mențină rezerve de combustibil la nivel suficient pentru a asigura securitatea aprovizionării cu energie electrică.

În condițiile în care unul din obiectivele principale ale proiectului este asigurarea continuității aprovizionării cu energie electrică toți cetățenii, o formulare generală precum „nivel suficient” nu va garanta menținerea rezervelor de combustibil necesare realizării obiectivului. Astfel de consecințe vor fi rezultat al normelor formulate ambiguu și care pot fi interpretate de către subiecții interesați de realizarea propriilor interese.

Recomandarea: Norma urmează a fi concretizată întru stabilirea expresă a unor prevederi referitoare la cerințele față de nivelul rezervelor de combustibil suficient pentru aprovizionarea cu energie electrică toți consumatorii.

Art.27 alin.(4) În cazul în care Agenția, după expirarea termenului indicat în alineatul (3) din prezentul Articol, nu aprobă hotărîrea privind certificarea provizorie sau nu comunică, în scris, operatorului sistemului de transport despre refuzul privind certificarea, aceasta se consideră acordată în baza principiului aprobării tacite. După expirarea termenului stabilit, la solicitarea operatorului sistemului de transport, Agenția este obligată, în termen de 5 zile lucrătoare, să aprobe o hotărîre referitor la constatarea aprobării tacite privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

Norma analizată este discreționară, deoarece prevede certificarea operatorului sistemului de transport în mod tacit, fapt care nu este binevenit. În varianta actuală solicitantul ar putea corupe emitentul pentru a nu-i elibera în termen refuzul și prin modalitatea tacită să se considere certificatul drept eliberat. Totodată, există riscul unor abuzuri, datorită faptului că solicitantul nu va dispune de dovada obținerii certificatului în mod tacit.

Recomandarea: Excluderea oportunității de acceptare tacită a certificării operatorului sistemului de transport în cazul nerespectării termenului de 4 luni pentru aprobarea hotărîrii privind certificarea.

În această ordine de idei, sintagma „sau tacit” de la art.27 alin.(5) urmează a fi exclusă.

Art.27 alin.(4) În termen de cel mult patru luni din data depunerii de către operatorul sistemului de transport a notificării și după prezentarea tuturor documentelor, datelor și informațiilor necesare Agenția aprobă o hotărîre privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

alin.(5) Agenția notifică fără întârziere Secretariatul Comunității Energetice despre hotărîrea privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport, aprobată în mod explicit sau tacit și prezintă acestuia documente și informații pertinente în acest sens. În termen de patru luni de la primirea notificării, Secretariatul Comunității Energetice prezintă Agenției avizul său cu privire la îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor de certificare. [...]

alin.(6) În termen de cel mult două luni de la primirea avizului Secretariatului Comunității Energetice cu privire la îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor privind certificarea, Agenția aprobă hotărîrea cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport, luînd în considerare avizul Secretariatului Comunității Energetice.

Înainte de a fi desemnată în calitate de operator al sistemului de transport, prin eliberarea licenței, întreprinderea electroenergetică urmează să parcurgă procedura de certificare. Reieșind din prevederile art.27 perioada de obținere a certificatului poate dura aproximativ 10 luni (4 luni maximum pentru aprobarea hotărîrii provizorii, un termen nespecificat pentru ca Agenția să notifice Secretariatul Comunității Energetice, 4 luni maximum pentru avizul

Secretariatului, 2 luni maximum pentru aprobarea hotărîrii de certificare de către Agenție), o perioadă exagerat de mare pentru ob inerea unui certificat. Concomitent, lipsa unui termen limită (art.27 alin.(5)) de informare a Secretariatului cu privire la certificarea provizorie, poate mări timpul de certificare pe o perioadă necunoscută  i exagerat de mare. Condițiile enumerate supra pot fi calificate de către întreprinderile electroenergetice noi ca fiind prea severe  i greu de realizat. Astfel, vor fi denaturate principiile transparenței și concurenței loiale care sunt promovate prin prezentul proiect.

Recomandarea: Recomandăm autorului analizaarea oportunit tii prescurtării perioadei de certificare.  n caz contrar, nota informativă a proiectului necesită a fi completată cu argumente concludente aferente perioadei at t de îndelungate pentru ob inerea unui certificat.

Concomitent, sintagma „notifică fără  nt rziere” urmează a fi substituită cu un termen concret pentru a exclude orice echivoc.

Obiecție valabilă  i pentru sintagma „notifică fără  nt rziere” de la art.58 alin.(2).

Art.27 alin.(10) după finalizarea procedurii de certificare, la solicitarea operatorului sistemului de transport sau din oficiu, Agenția poate decide privind eliberarea unei noi licențe pentru transportul energiei electrice sau privind re-perfectarea licenței eliberate operatorului sistemului de transport p n  la intrarea în vigoare a prezentei Legi.

Datorită utilizării cuv ntului „poate” norma capătă un caracter discreționar. Astfel, Agenția va avea temei legal de a refuza neargumentat licențierea unui agent economic.

Concomitent, norma prevede două oportunităţi de finalizare a procesului de certificare  i anume eliberarea unei licențe noi sau re-perfectarea licenței eliberate, nefiind clar în ce cazuri urmează a fi eliberate sau re-perfectate licențele.  n acest caz, există riscul unor  n telegeri dintre agentul economic  i func ionarii din cadrul Agenției pentru ob inerea serviciului mai convenabil.

Recomandarea: Cuv ntul „poate” urmează a fi exclus, iar norma completată, prin concretizarea cazurilor în care urmează a fi re-perfectată licența sau eliberată una nouă.

Art.28 alin.(5)  n cazul în care Agenția constată că cerințele privind independen a  i/sau separarea operatorului sistemului de transport au fost încălcate, operatorul sistemului de transport este obligat să înlături aceste încălcări în termen de 15 zile lucrătoare sau în alt termen stabilit în hot r irea Agenției. [...]

Oportunitatea stabilirii unui alt termen de către Agenție în care operatorul sistemului de transport va fi obligat să înlături încălcările, va duce la nulitatea termenului de 15 zile stabilit prin prezenta normă. Deci, în pofida termenului stabilit, Agenția este împuternicită să încalce norma primară  i să stabilească discreționar oricare alt termen.

Recomandarea: Sintagma „sau în alt termen stabilit în hot r irea Agenției” urmează a fi revăzută în scopul stabilirii unor limite în care urmează a fi încadrat termenul propus de agenție (ex. sau alt termen stabilit în hot r irea agenției dar nu mai mic de 15 zile  i nu mai mare de 30 de zile).

Art.29 alin.(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să informeze Agenția despre survenirea oricăror circumstanțe în urma cărora o persoană sau unele persoane din una sau din mai multe  ri terțe ar ob ine controlul asupra operatorului sistemului de transport sau asupra unei re ele electrice de transport.  n acest caz, Agenția notifică fără  nt rziere Secretariatul Comunităţii Energetice cu privire la survenirea circumstanțelor menționate în prezentul alineat.

Situații în care o persoană sau unele persoane din una sau mai multe țări ar putea obține controlul asupra sistemului energetic, pot pune sub pericol securitatea unui stat cât și a întregii Comunități energetice. De aceea, formulări ambigui cum ar fi „notifică fără întârziere” sunt inadmisibile. Sintagma dată ar putea fi interpretată în scopul tănuirii unor informații care ar putea duce la monopolizarea pieței energetice și satisfacerea unor interese de grup.

Recomandarea: *Întrucât reacția Comunității energetice este una primordială întru eludarea monopolizării pieței energetice, Secretariatul Comunității necesită a fi informat într-un timp concret (ex. în termen de 3 zile) fără a fi admise discreții din partea Agenției.*

Obiecție valabilă și pentru sintagma „notifică fără întârziere” de la art.38 alin.(4).

Art.29 alin.(4) lit.b) – iv) alte circumstanțe specifice cazului dat și țării terțe implicate.

Sintagma „circumstanțe specifice” este ambiguă și nu face trimitere expresă la cazurile care urmează a fi luate în considerare la certificarea operatorului sistemului de transport, care este sub controlul unei persoane sau a unor persoane dintr-una sau mai multe țări terțe. Astfel, norma în redacția propusă ar putea lărgi atribuțiile Agenției în procesul de certificare și luarea unor decizii contrare intereselor, atât a statului, cât și a Comunității energetice.

Recomandarea: *Norma necesită a fi exclusă sau revizuită în sensul stabilirii exhaustive a circumstanțelor care urmează a fi luate în considerare de către agenție în procesul certificării.*

Art.33 alin.(2) Participanții la piața energiei electrice prezintă operatorului sistemului de transport și alte date și informații necesare pentru îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a obligațiilor și a responsabilităților stabilite prin prezenta lege și prin alte acte normative în domeniu, inclusiv a funcțiilor de colectare și de agregare a informațiilor respective.

Evidențiem că norma prenotată nu prevede exhaustiv tipul și caracterul datelor ce urmează a fi stocate și prelucrate de către operatorul sistemului de transport. Respectiv, operatorul va fi în drept să solicite orice informații, inclusiv confidențială sau care conține secret comercial.

Recomandarea: *Se impune necesitatea stabilirii exhaustive a informațiilor ce urmează a fi colectate și agreate de către operatorul sistemului de transport.*

Art.88 alin.(2) lit.g) prețurile și tarifele reglementate trebuie să fie justificate, rezonabile, verificabile, nediscriminatorii, transparente, bazate pe performanță și pe criterii obiective, precum și să conțină o rată rezonabilă de rentabilitate.

Sintagma „rată rezonabilă” este una ambiguă, ceea ce ar permite Agenției sub pretextul rezonabilității să stabilească arbitrar rata de rentabilitate.

Concomitent, norma dată ar putea genera careva înțelegeri dintre agenții economici pe piața energiei electrice și Agenție pentru stabilirea unor tarife care ar satisface interesele unei persoane sau unui grup de persoane.

Recomandarea: *Cuvântul „rezonabilă” urmează a fi exclus întru evitarea oricărui echivoc. În același timp, norma urmează a fi completată, în scopul stabilirii unui plafon maxim al ratei rentabilității pe care Agenția îl poate aplica la calcularea tarifului la energia electrică.*

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Art.7 Atribuțiile Agenției – alin.4) lit.e) examinează și soluționează problemele expuse în petițiile consumatorilor finali, în conformitate cu prezenta Lege și cu respectarea prevederilor Legii cu privire la petiționare.

Evidențiem că în conformitate cu noțiunile principale din proiect consumatorii se împart în consumatori finali și consumatori angro. Respectiv, specificînd în conținutul normei doar consumatorii finali, Agenția va avea temei legal de a respinge petițiile consumatorilor angro, lezîndu-le astfel dreptul la petiționare.

Recomandarea: Considerăm necesar excluderea cuvîntului „finali”. Astfel, norma va avea efect supra tuturor consumatorilor de energie electrică.

Art.13 alin.(3) Licențele pentru producerea și pentru furnizarea energiei electrice sînt valabile pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în condițiile specificate în licențele respective. Numărul licențelor eliberate pentru activitățile respective nu este limitat, iar intrarea pe piața energiei electrice de noi furnizori nu poate fi restricționată.

Norma prenotată reglementează prevederi care vor avea efecte asupra activității de producere și de furnizare a energiei electrice. Respectiv, specificînd dreptul doar pentru noii furnizori de a intra nerestricționat pe piața energiei electrice, vor fi lezate drepturile noilor producători de a beneficia de aceleși condiții la intrarea pe piață.

Recomandarea: Recomandăm completarea după sintagma „pe piața energiei electrice” cu sintagma „de noi producători și”.

Art.15 alin.(1) Titularul de licență este obligat lit.f) să prezinte Agenției, în termenele și condițiile stabilite de aceasta, rapoarte, inclusiv raportul cu privire la activitatea desfășurată pe piața energiei electrice, altă informație solicitată de Agenție, necesară ei în exercitarea atribuțiilor, conform legii.

Menționăm că redacția propusă nu conține careva termene sau condiții stabilite exhaustiv cu privire la prezentarea rapoartelor, cît și timpul informației necesare prezentării ceea ce ar permite impunerea arbitrară de către Agenție a unor cerințe suplimentare titularilor de licență.

Recomandarea: Recomandăm completarea proiectului cu prevederi referitoare la condițiile, conținutul și periodicitatea prezentării rapoartelor pentru fiecare tip de activitate licențiată.

Art.23 alin.(1) lit.c) să întrețină și să exploateze centrala electrică cu menținerea stării tehnice adecvate astfel încît să asigure funcționarea sigură și continuă a acestora, cu respectarea documentelor normativ-tehnice cu privire la securitate.

Utilizarea unei sintagme generale „menținerea stării tehnice adecvate” și lipsa unor parametri sau cerințe minime de corespundere tehnică a centralelor electrice, va genera abordări discreționare, atît din partea Agenției, prin impunerea unor cerințe arbitrare, cît și din partea producătorilor prin întreținerea centralelor într-un mod defectuos.

Recomandarea: Opinăm asupra stabilirii unor cerințe sau parametri minimi de conformitate tehnică a centralelor electrice.

Art.27 alin.(2) după îndeplinirea tuturor cerințelor privind separarea operatorului sistemului de transport, stabilite în articolul 26 din prezenta Lege, întreprinderea este obligată să notifice, în scris, Agenția în legătură cu acest fapt, să solicite certificarea și să prezinte toate documentele, datele și informațiile corespunzătoare.

Art.27 alin.(3)În termen de cel mult patru luni din data depunerii de către operatorul sistemului de transport a notificării și după prezentarea tuturor documentelor, datelor și informațiilor necesare Agenția aprobă o hotărîre privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

Redacția actuală a proiectului nu delimitează expres care sunt documentele, datele și informațiile necesare pentru certificarea operatorului sistemului de transport. Astfel, există riscul efectuării procesului de certificare în condiții și pe criterii dubioase generatoare de acte de corupție.

Recomandarea: *Pentru efectuarea unui proces de certificare a operatorului de sistem, sunt necesare stabilirea cerințelor exhaustive cu evitarea formulărilor ambigui de genul „să prezinte toate documentele, datele și informațiile corespunzătoare” sau „după prezentarea tuturor documentelor, datelor și informațiilor necesare”.*

Art.27 alin.(10) după finalizarea procedurii de certificare, la solicitarea operatorului sistemului de transport sau din oficiu, Agenția poate decide privind eliberarea unei noi licențe pentru transportul energiei electrice sau privind re-perfectarea licenței eliberate operatorului sistemului de transport pînă la intrarea în vigoare a prezentei Legi.

În condițiile în care o întreprindere electroenergetică pe parcursul unei perioade de aproximativ 10 luni a obținut certificatul necesar pentru a fi ulterior licențiat în calitate de operator al sistemului de transport, există riscul ca întreprinderea să nu obțină licența datorită existenței unor formulări ambigui pe care le conține norma și oportunității de a primi un refuz neîntemeiat și neargumentat din partea Agenției.

Recomandarea: *Cuvîntul „poate” urmează a fi exclus din conținutul normei. Obiecție valabilă și pentru cuvîntul „poate” de la art.38 alin.(4).*

Art.63 alin.(10) Drepturile și obligațiile consumatorului casnic, care a încheiat contract de furnizare a energiei electrice, în legătură cu deconectarea și reconectarea instalațiilor sale electrice, precum și privind verificarea metrologică a echipamentului de măsurare se extind și asupra membrilor lui de familie care locuiesc împreună cu el.

În contextul în care contractul de furnizare a energiei electrice are efecte juridice doar asupra consumatorului și furnizorului, implicarea membrilor de familie a consumatorului vor extinde din atribuțiile furnizorului, concomitent intimidînd viața personală a membrilor de familie a consumatorilor.

Recomandarea: *În scopul evitării reglementărilor ce ar permite intervenția în viața personală a consumatorului, considerăm oportun excluderea propoziției a doua din norma prenotată.*

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Art.7 Atribuțiile Agenției – alin.2) lit.r) stabilește, cu respectarea confidențialității, informațiile de ordin economic și tehnic referitoare la funcționarea sistemului electroenergetic, care urmează a fi date publicității de către titularii de licențe și modul de publicare.

Atragem atenția asupra faptului că scopul proiectului constă în instituirea unui cadru juridic pentru organizarea, reglementarea, funcționarea eficientă, monitorizarea sectorului

electroenergetic cu respectarea principiului transparenței, iar una din atribuțiile Agenției constă în promovarea, monitorizarea și asigurarea transparenței pe piața energiei electrice. Concomitent, mai multe norme din proiect prevăd obligativitatea participanților de pe piața energetică de a face accesibile informații de ordin economic și tehnic.

Respectiv, informațiile de ordin tehnic și economic de interes public sau care ar avea efecte asupra activității de întreprinzător, nu pot fi subiect al confidențialității.

Pe lângă acestea, potrivit art.5 alin.(2) lit.a) din Legea privind accesul la informație nr.982-XIV din 11.05.2000, autoritățile administrației publice sunt subiect al Legii prenotate. Astfel, prin stabilirea la propria discreție de către Agenție a informației ce urmează a fi calificată drept confidențială, există riscul încălcării Legii privind accesul la informație, iar gestionarea sectorului energetic poate fi efectuată într-un mod netransparent.

Recomandarea: Recomandarea: Considerăm judicios reformularea normei întru racordarea aspectelor ce țin de confidențialitate la rigorile Legii privind accesul la informație și substituirea cuvântului „confidențialității” cu sintagma „secretului comercial”.

Art.9 alin.(1) Transparența activității Agenției o asigură Consiliul de administrație, care, în acest scop: a) ...; b) anunță părțile interesate, cu cel puțin cinci zile calendaristice înainte, despre ordinea de zi a ședinței preconizate și asigură persoanelor interesate, precum și publicului, acces liber la examinarea chestiunilor incluse pe ordinea de zi. La ședințele în cadrul cărora urmează să fie discutate informații confidențiale sînt invitate numai persoanele vizate.

În conformitate cu art.5 alin.(2) lit.a) al Legii privind accesul la informație, autoritățile administrației publice sunt subiect al Legii prenotate, unul din obiectivele căreia constă în eficientizarea procesului de efectuare a controlului de către cetățeni asupra activității autorităților publice. Astfel, sub pretextul calificării oricărei informații drept confidențiale, Agenția ar putea stabili la propria discreție care ședințe vor fi făcute publice și care nu. Respectiv, există riscul gestionării sectorului energetic într-un mod netransparent, ceea ce contravine prevederilor Legii privind accesul la informație.

Recomandarea: Excluderea din conținutul normei a prevederilor referitoare la confidențialitatea ședințelor sau specificarea exhaustivă a cazurilor cînd ședințele pot fi efectuate într-un cerc restrîns de persoane.

Art.9 alin.(3) Agenția face accesibile publicului rezultatele consultărilor publice, inclusiv motivele pentru care a respins obiecțiile și/sau propunerile prezentate de părțile interesate, cu excepția cazurilor în care informația este protejată de lege. [...]

Evidențiem o neclaritate privitor la modalitatea protejării informației, din moment ce aceasta a fost supusă deja consultărilor publice. Concomitent, considerăm că norma ar putea servi drept un temei pentru Agenție de a respinge neîntemeiat careva obiecții și propuneri parvenite din partea opiniei publice fără a le face publice sub pretextul protecției informației.

Recomandarea: Considerăm oportun revederea sau excluderea sintagmei „cu excepția cazurilor în care informația este protejată de lege” astfel încît rezultatele consultărilor publice să fie făcute publice în mod transparent.

Art.30 alin.(1) lit.i) să furnizeze, într-un mod inteligibil, cuantificabil și accesibil, toate informațiile necesare utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la și pentru utilizarea rețelelor electrice de transport, precum și referitor la serviciile pe care le prestează și referitor la condițiile relevante aplicate, inclusiv informațiile despre capacitatea contractată și capacitatea disponibilă, fără a se limita la informații de ordin

tehnic, cu excepția informațiilor determinate de Agenție ca având caracter confidențial.

Prin norma prenotată se dorește a fi asigurat accesul utilizatorilor de sistem la informațiile aferente rețelelor electrice de transport. Cu toate acestea, lipsa unei metode reglementate de furnizare a informațiilor și conținutul acestor informații poate pune în pericol transparența procesului de gestionare a rețelelor electrice de transport.

Recomandarea: Sintagmele „într-un mod inteligibil, cuantificabil și accesibil” și „condițiile relevante aplicate” necesită a fi concretizate în vederea stabilirii unui mod concret de furnizare a informației.

Art.32

Alin.(1) Operatorul sistemului de transport este obligat să publice pe pagina sa electronică informații detaliate cu privire la serviciile prestate, referitor la condițiile relevante aplicate, precum și informația de ordin tehnic necesară pentru asigurarea unui acces eficient al utilizatorilor de sistem la rețelele electrice de transport.

Alin.(2) Pentru a asigura tarife transparente, obiective și nediscriminatorii și pentru a facilita utilizarea eficientă a rețelelor electrice de transport, operatorul sistemului de transport publică pe pagina sa electronică informația relevantă și suficient de detaliată cu privire la modul de formare a tarifelor pentru serviciile prestate și referitor la metodologia de calcul și structura tarifelor.

Utilizarea sintagmelor „condițiile relevante aplicate” și „informația relevantă și suficient de detaliată” nu vor asigura transparența datelor și informațiilor deținute de către operatorul sistemului de transport. Caracterul ambiguu al acestor norme, permite interpretarea lor în scopul plasării informației pe care o consideră operatorul relevantă și suficientă.

Recomandarea: Sintagmele „condițiile relevante aplicate” și „informația relevantă și suficient de detaliată” necesită a fi concretizată în vederea stabilirii exhaustive a informației ce urmează a fi făcută publică.

Obiecție valabilă și pentru următoarele situații:

sintagma „informații suficiente” de la art.42 alin.(1) lit.g);

sintagmele „condițiile relevante aplicate” de la art.43 alin.(1) și „informația relevantă și suficient de detaliată” alin.(2)

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Art.2 – instrument derivat al energiei electrice – instrument financiar menit să asigure participanții la piața energiei electrice împotriva unor posibile fluctuații ale prețului la energia electrică pe piață, în cazul în care acest instrument ține de sectorul electroenergetic.

Menționăm că nici o normă din proiect nu reglementează careva metode de aplicare a instrumentului derivat al energiei electrice, conținutul instrumentului, situațiile în care poate fi utilizat și care este scopul acestuia. În același timp, noțiunea de instrument derivat al energiei electrice nu mai este utilizată în nici un context în proiect. Astfel, nu este clară necesitatea unei astfel de noțiuni, iar instrumentul financiar, în lipsa unor reglementări, poate fi aplicat discreționar.

Recomandarea: Recomandăm completarea proiectului cu prevederi care vor reglementa în ce situații, cum și de către cine urmează a fi aplicat instrumentul derivat al energiei electrice și ce presupune acesta. În caz contrar, noțiunea urmează a fi exclusă.

Art.30 alin.(5) Operatorul sistemului de transport este responsabil pentru echilibrarea sistemului electroenergetic, cu respectarea principiului eficienței maxime la costuri minime. Regulile utilizate de operatorul sistemului de transport în acest scop trebuie să fie obiective, transparente și nediscriminatorii, inclusiv regulile privind metoda de calcul și modul de aplicare a plăților pentru prestarea serviciului de echilibrare utilizatorilor de sistem pentru provocarea dezechilibrelor în rețeaua electrică de transport. Termenele și condițiile, inclusiv regulile și plățile pentru prestarea serviciilor de echilibrare de către operatorul sistemului de transport, se stabilesc, în mod nediscriminatoriu. Ele trebuie să reflecte costurile și să fie publicate pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport.

Operatorul sistemului de transport este responsabil pentru echilibrarea sistemului electroenergetic, în acest scop, acesta urmează să se conducă de un set de reguli. Însă, reieșind din contextul normei date, nu este clar de către cine urmează a fi elaborate aceste reguli. În cazul în care regulile urmează a fi elaborate de către operator, ar putea fi admise abordări discreționare, iar sistemul electroenergetic poate fi gestionat în mod defectuos cu încălcarea principiilor promovate prin proiect.

Recomandarea: Norma urmează a fi completată, în scopul stipulării exprese a faptului ca regulile menționate supra urmează să fie elaborate și aprobate de către Agenție.

Art.38 alin.(14) Hotărîrea Agenției și decizia Secretariatului Comunității Energetice cu privire acordarea derogării expiră după doi ani din data aprobării, în cazul în care construcția interconexiunii încă nu a început către acea dată, și după cinci ani din data aprobării, în cazul în care interconexiunea nu a devenit operațională către acea dată, cu excepția cazului în care Agenția, Secretariatul Comunității Energetice decide că orice întârziere se datorează unor impedimente majore, independente de voința persoanei căreia i-a fost acordată derogarea.

Norma prenotată prevede o excepție de la perioadele valabilității derogării acordate. Totodată, nu sunt specificate consecințele acestor excepții (suspendarea acordării derogării sau prelungirea termenului), ceea ce acordă un caracter lacunar normei.

Recomandarea: Norma necesită a fi completată cu prevederi referitoare la consecințele excepțiilor la care se face referință.

Art.67 alin.(3) Evidența consumatorilor vulnerabili, beneficiari ai ajutorului social, se efectuează prin intermediul unui sistem informațional automatizat.

Deși norma prevede evidența consumatorilor vulnerabili prin intermediul unui sistem informațional automatizat, aceasta nu reglementează atribuția și autoritatea competentă de gestionarea acestui sistem. Astfel norma riscă să fie una formală și neimplementată în practică.

Recomandarea: Norma urmează a fi completată în scopul specificării autorității în atribuția căreia va fi gestionarea sistemului informațional.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Art.12 alin.(12) [...] În cazul constatării de către Agenție a faptului că externalizarea unui serviciu de către titularul de licență a dus la înrăutățirea calității serviciului respectiv și/sau a faptului că externalizarea unui serviciu nu a avut ca efect reducerea tarifului, titularul de licență este obligat să desfacă, în termen de cel mult 3 luni, de la

solicitarea Agenției, contractul cu prestatorul serviciului externalizat și să continue prestarea serviciului respectiv de sine-stator.

Considerăm oportună impunerea obligativității ca titularul de licență la solicitarea Agenției să rezilieze contractul cu prestatorul serviciului externalizat care a adus pagube (majorarea tarifului la energia electrică și afectarea calității serviciului poate fi calificat drept o pagubă). Totodată, lipsa unor sancțiuni și a unor reglementări cu privire la recuperarea prejudiciului cauzat, poate duce la eschivarea de la răspundere a persoanelor vinovate și prejudicierea atât a statului, cât și a participanților la piața energiei electrice.

Recomandarea: Recomandăm stabilirea unor prevederi cu privire la sancționarea persoanelor vinovate și recuperarea prejudiciului cauzat de către aceștia.

Art.66 alin.(1) Consumatorul final poartă răspundere pentru neîndeplinirea condițiilor contractuale și, în special.

Lit.b) în cazul refuzului repetat al consumatorului final de a oferi acces la echipamentul de măsurare sau la instalațiile electrice ale operatorului de rețea, amplasate pe proprietatea consumatorului final.

Evidențiem că refuzul consumatorului final ar putea fi rezultat al unor circumstanțe care ar putea prejudicia consumatorul. Respectiv, accesul neautorizat la instalațiile electrice amplasate pe proprietatea consumatorului final și atragerea acestuia la răspundere pot fi calificate drept abuzuri din partea operatorului de rețea.

Recomandarea: Completarea după sintagma „refuzului repetat” cu cuvântul „nemotivat”.

Obiecție valabilă și pentru art.66 alin.(4).

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

Teodor Călin
inspector Direcția legislație și expertiză anticorupție
14 Septembrie 2015

**Anexa la raportul de expertiză anticorupție
asupra nivelului coruptibilității proiectului
de lege cu privire la energia electrică**

Nr.	Norma	Factori de coruptibilitate și alte obiecții	Analiza	Recomandarea
1	Art.2 – întreprindere electroenergetică integrată pe orizontală – întreprindere care desfășoară cel puțin una din următoarele activități: producere, transport, distribuție sau furnizare a energiei electrice, precum și o altă activitate ce nu ține de sectorul electroenergetic.	Utilizarea termenilor diferiți pentru același fenomen sau invers	Atragem atenția că în Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE la definirea noțiunii întreprindere electroenergetică integrată pe orizontală este folosită sintagma „producere în scopul vânzării” astfel fiind excluse întreprinderile care produc energie pentru consum personal, activitatea cărora este reglementată diferit de cele ce produc energie în scopul vânzării.	Considerăm necesar completarea după cuvântul „producere” cu sintagma „în scopul vânzării”.
2	Art.12 alin.(2) Agenția eliberează următoarele tipuri de licențe: a) licență pentru producerea energiei electrice; b) licență pentru transportul energiei electrice; c) licență pentru distribuția energiei electrice; d) licență pentru furnizarea energiei [...]	Utilizarea termenilor diferiți pentru același fenomen sau invers	Menționăm că în contextul proiectului propus, sintagma „furnizarea energiei” este ambiguă deoarece nu este clar tipul de energie pentru a cărei activitate de furnizare necesită a fi supusă licențierii. Concomitent, evidențiem că din titlul proiectului (legea cu privire la energia electrică) se subînțelege că agenția urmează să elibereze licență pentru furnizarea energiei electrice.	Considerăm necesar completarea după sintagma „furnizarea energiei” cu cuvântul „electrice”.
3	Art.27 alin.(9) operatorul	Utilizarea termenilor	Utilizând sintagma „obținerii hotărârii” se impune	Întru conformarea

	sistemului de transport se consideră certificat numai în cazul obținerii hotărârii Agenției cu privire la certificare, după finalizarea procedurii specificate în prezentul articol, cu condiția publicării hotărârii respective în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.	diferiți pentru același fenomen sau invers	obligația suplimentară, inutilă a Agenției de a oferi hotărârea operatorului de sistem, în condițiile în care aceasta urmează a fi făcută publică conform normelor legale privind transparența.	termenilor proiectului cu cei utilizați în actele normative în vigoare, recomandăm substituirea cuvântului „obținerii” cu cuvântul „aprobării”.
4	Art.30 alin.(3) Dispecerizarea centralelor electrice și utilizarea capacității interconexiunilor se efectuează pe criterii obiective, publicate și aplicate în mod nediscriminatoriu, care asigură funcționarea corespunzătoare a pieței energiei electrice, ținându-se cont de ordinea de merit economică [...]	Utilizarea termenilor diferiți pentru același fenomen sau invers	Analizînd norma prin prisma noțiunilor din proiect, deducem că autorul utilizează un termen diferit pentru a defini aceeași situație, „ordinea de merit economică” contrar termenului „ordinea de prioritate economică”.	Cuvîntul „merit” urmează a fi substituit cu cuvîntul „prioritate”.
5	Art.30 alin.(1) lit.f) și alin.(7) art.32 alin.(5) art.81 alin.(2) lit.b) noțiunea de management al congestiilor.	Utilizarea termenilor diferiți pentru același fenomen sau invers	Menționăm că la art.37 al prezentului proiect autorul operează cu noțiunea de gestionarea congestiilor, respectiv, utilizarea sintagmei „managementul congestiilor” este în contradicție cu titlul articolului prenotat ceea ce încalcă prevederile art.19 ale Legii 780/2001.	Sintagma „managementul congestiilor” urmează a fi substituită cu sintagma „gestionarea congestiilor” la forma gramaticală corespunzătoare.
6	Art.31 alin.(10) Este interzis operatorului sistemului de transport să facă abuz de informația obținută de la terți în legătură cu acordarea	Formulări cu sens neclar sau echivoc (ambiguitate semantică)	Norma propusă este ambiguă, nefiind clar cum urmează a fi utilizată informația obținută de la terți, în ce cazuri aceasta poate fi utilizată și cînd nu poate fi divulgată, și ce se întîmplă în situația în care procurarea sau vînzarea energiei electrice se	Sintagma „după caz” necesită a fi concretizată în vederea stabilirii exhaustive a situațiilor în care informația de la terți

	<p>accesului la rețelele electrice de transport, după caz, în situația în care procurarea sau vânzarea energiei electrice se efectuează prin intermediul întreprinderilor înrudite.</p>		<p>efectuează prin intermediul întreprinderilor înrudite.</p>	<p>poate fi furnizată și când nu poate fi divulgată. Obiecție valabilă și pentru următoarele situații: sintagma „după caz” de la art.31 alin.(2) în vederea concretizării cazurilor în care organul central de specialitate al administrației publice urmează să consulte autoritățile altor state în procesul de elaborare a normelor și cerințelor de exploatare menite să garanteze securitatea rețelelor electrice de transport; sintagma „după caz” art.42 alin.(5), art.56 alin.(9), art.84 alin.(2) și (6), art.86 alin.(3).</p>
7	<p>Art.2 - întreprindere mică – întreprindere care are un număr de angajați de până la 50 de persoane și cu o cifră anuală de afaceri sau un bilanț ce nu depășește echivalentul în lei a 10 mil. EUR.</p>	<p>Prevederi incompatibile cu legislația în vigoare</p>	<p>Potrivit art.2 din Legea nr.206-XVI din 07.07.2006 privind susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, se consideră întreprindere mică – agentul a cărui număr mediu scriptic anual de salariați este de cel mult 49 de persoane, iar sumă anuală a veniturilor din vânzări de cel mult 25 milioane de lei și valoarea totală anuală de bilanț a activelor ce nu depășește 25 milioane de lei. Respectiv, condițiile impuse de autor contravin Legii prenotate, iar normele din proiect care reglementează activitatea întreprinderilor mici</p>	<p>Noțiunea de întreprindere mică necesită a fi revăzută și reformulată prin prisma Legii 206/2006.</p>

			riscă să fie aplicate contrar scopului.	
8	Art.2 Întreprindere electroenergetică integrată pe verticală – o întreprindere electroenergetică sau grup de întreprinderi care pot exercita control una asupra alteia sau în cadrul căreia aceeași persoană sau aceleași persoane este (sînt) îndreptățită (te) direct sau indirect, să exercite controlul, după cum este definit în prezenta lege [...]	Prevederi incompatibile cu norme internaționale	Norma propusă acordă oportunitatea întreprinderilor electroenergetice să exercite controlul una asupra alteia. Totodată, Directiva nr.2009/72/CE prevede expres că atribuția de a efectua controale se acordă aceleiași persoane sau acelorași persoane. Astfel, controlul va fi efectuat pe principii echitabile și transparente de către persoane desemnate. În același timp efectuarea controalelor între întreprinderi ar putea genera înțelegeri dintre agenții economici în scopul tănuirii unor deficiențe și asigurării unor interese de grup. Respectiv, această opțiune poate fi utilizată mai frecvent de către întreprinderi ca fiind una mai favorabilă decît celălalt tip de control.	Opinăm asupra excluderii sintagmei „care pot exercita control una asupra alteia sau”, în caz contrar norma va fi în contradicție cu actul comunitar menționat supra.
9	Art.12 alin.(3) Activitatea de producere a energiei electrice se desfășoară de către producător în baza licenței pentru producerea energiei electrice. Licență pentru activitatea de producere a energiei electrice se eliberează doar producătorului care dispune de o centrală electrică cu o putere de 5 MW și mai mult și dacă această putere este folosită pentru consum public. În cazul cînd puterea centralei electrice este utilizată doar pentru consum	Prevederi contradictorii în proiect	Analizînd norma propusă, constatăm o dublare a prevederilor art.10 alin.(7). Astfel ambele alineate reglementează același criteriu (puterea maximă și minimă a centralelor electrice) de licențiere a activității de producere a energiei electrice. Respectiv, implementarea proiectului în redacția actuală ar putea genera o inflație legislativă.	În sensul celor expuse, considerăm oportun excluderea alin.(3) al art.12, ca fiind inutil.

	intern, licență se eliberează numai în cazul în care această putere este de cel puțin 20 MW.			
10	Art.16 alin.(3) [...] Adresarea în instanță trebuie să se facă în termen de 3 zile lucrătoare de la aprobarea de către Agenție a hotărârii privind suspendarea. În cazul nerespectării acestui termen, suspendarea licenței devine nulă de drept. Hotărârea Agenției privind suspendarea licenței se aplică pînă la aprobarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile. Art.16 alin.(5) În situațiile menționate la alineatul (4), literele b) - e) din prezentul articol, hotărârea privind suspendarea licenței se aprobă de Agenție în termen de 3 zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a hotărârii judecătorești și este adusă la cunoștință titularului de licență în termen de 3 zile lucrătoare de la data aprobării. [...]	Prevederi contradictorii în proiect	Normele prenotate reflectă o contradicție referitor la data aprobării hotărârii Agenției privind suspendarea licenței. Astfel, la alin.(3) este specificat că Agenția aprobă hotărârea, ulterior în termen de 3 zile se adresează în instanța de judecată, iar alin.(5) menționează că hotărârea privind suspendarea se aprobă în termen de 3 zile de la data intrării în vigoare a hotărârii judecătorești.	Întru înlăturarea discrepanțelor dintre norme, urmează a fi revăzut și concretizat modul de aprobare a hotărârii cu privire la suspendarea licenței.
11	Art.27 alin.(10) după finalizarea procedurii de certificare, la solicitarea operatorului sistemului de	Prevederi incompatibile cu legislația în vigoare	Norma prenotată contravine normelor statuate la art.46 alin (1) al Legii 780/2001, care stipulează expres că actul legislativ produce efecte numai în timpul cît este în vigoare și nu poate fi retroactiv	Întrucît norma dată contravine normelor de tehnică legislativă, sintagma „pînă la intrarea

	transport sau din oficiu, Agenția poate decide privind eliberarea unei noi licențe pentru transportul energiei electrice sau privind reperfectarea licenței eliberate operatorului sistemului de transport pînă la intrarea în vigoare a prezentei Legi.		sau ultra-activ. Concomitent, nu este clar cum poate avea efecte o lege atîta timp cît nu este în vigoare, or prin norma dată se permite licențierea operatorului sistemului de transport neavînd un temei legal sau un cadru normativ de rigoare.	în vigoare a prezentei Legi” urmează a fi exclusă.
12	Art.30 alin.(11) [...] La îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor stabilite prin prezentul articol și în prezenta lege, operatorul sistemului de transport ține cont de necesitatea facilitării integrării pieței energiei electrice la nivel regional.	Prevederi incompatibile cu legislația în vigoare	Reieșind din obiectivele Strategiei energetice a Republicii Moldova pînă în anul 2030 aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.102 din 05.02.2013, este stabilită opțiunea clară de integrare în Uniunea Europeană și în piața ei internă a energiei. Respectiv, admiterea unei norme care ar permite integrarea pieței energiei electrice la nivel regional alta decît cea a Uniunii Europene va fi în contradicție cu actul normativ prenotat.	Sintagma „la nivel regional” urmează a fi substituită cu sintagma „în conformitate cu Strategia energetică a Republicii Moldova”.
13	Art.2 - parametri de calitate – totalitate a caracteristicilor energiei electrice stabilite în standardele de calitate aprobate de organismul național de standardizare și indicate ca obligatorii în actele normative de reglementare ale Agenției.	Norme de blanchetă	Sintagma „actele normative de reglementare ale Agenției” reprezintă o normă de blanchetă. În acest caz elementele coruptibilității nu sînt evidențiate direct, dar aceste norme contribuie la apariția altor elemente cu risc de coruptibilitate cum ar fi: stabilirea discreționară a normelor cu privire la obligativitatea standardelor de calitate sau a unor norme contrare standardelor de calitate. Obiecție valabilă și pentru sintagmele: „actele normative de reglementare aprobate de Agenție” art.2 la noțiunea servicii auxiliare, art.7 alin.(1) lit.f) și s), art.7 alin.(3) lit.b), art.7 alin.(4) lit.b), art.10 alin.(6), art.15 alin.(1) lit.c), art.15 alin. (6), art.23	Sintagmele menționate supra necesită a fi revăzute, excluse sau concretizate.

alin.(1) lit.b), art.23 alin.(1) lit.k), art.30 alin.(1) lit.f), art.30 alin.(1) lit.k), art.30 alin.(1) lit.m), art.30 alin.(8), art.30 alin.(11), art.42 alin.(1) lit.g), h), i) și j), art.42 alin.(2), art.46 alin.(1), (6) și (7), art.55 alin.(9), art.63 alin.(8), art.64 alin.(1) lit.e), art.65 alin.(1) lit.j), art.68 alin.(2) și (10), art.69 alin.(1), art.72 alin.(3) lit.b), art.82 alin.(6), art.83 alin.(2) și (4); „metodă care trebuie aplicată în termenele și în condițiile prevăzute de lege” art.2 la noțiunea sistem paușal; „în modul și limitele stabilite de lege”, „în condițiile licenței, în prezenta Lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție” art.7 alin.(1) lit.c); „precum și altor exigențe prevăzute de lege” art.7 alin.(1) lit.d) și e); „în limitele competențelor prevăzute de lege” art.8 alin.(1) lit.g); „stabilite în legile speciale” art.7 alin.(7), art.22 alin.(2); „și alte drepturi prevăzute de lege” art.8 alin.(3); „adoptată în temeiul legii” art.16 alin.(2); „conform prevederilor legii” art.16 alin.(4) lit.d); „actele normative în domeniu” art.17 alin.(2) lit.h), art.20 alin.(3), art.70 alin.(4), art.91 alin.(2); „în conformitate cu actele normative în domeniu, inclusiv cu respectarea actelor normative de reglementare aprobate de Agenție, precum și potrivit standardelor și normelor tehnice menite să asigure protecția mediului, securitatea publică și protecția proprietății” art.19 alin.(1); „În cazurile stabilite de lege” art.19 alin.(2); „criteriile și procedurile aprobate de autoritățile administrației publice locale” art.20 alin.(7); „alte acte normative domeniu” art.22 alin.(1), art.26 alin.(1), art.27 alin.(1); „a actelor normative în domeniu, inclusiv a actelor normative de

reglementare aprobate de Agenție” art.23 alin.(1) lit.a), art.63 alin.10, art.69 alin.(2) și (12); „cu respectarea documentelor normativ-tehnice cu privire la securitate” art.23 alin.(1) lit.c); „în actele normative în domeniu, inclusiv în actele normative de reglementare aprobate de Agenție” art.23 alin.(3), art.24 alin.(2), art.42 alin.(6); „respectarea parametrilor de calitate, a cerințelor de protecție a mediului și a cerințelor de securitate” art.24 alin.(1) lit. a); „în conformitate cu actele normative în domeniu” art.25 alin.(2), art.52 alin.(5), art.67 alin.(5); „actele normative care reglementează sectorul electroenergetic, inclusiv potrivit actelor normative de reglementare aprobate de Agenție, precum și în conformitate cu documentele normativ-tehnice stabilite prin lege” art.25 alin.(3); „în alte acte normative aprobate de Agenție” art.30 alin.(1) lit. a); „aplică în mod obligatoriu metode moderne de management al eficienței energetice/gestionare a cererii, cu respectarea standardelor minime privind întreținerea și dezvoltarea rețelelor electrice de transport, inclusiv a interconexiunilor” art.30 alin.(1) lit. c); „în termenele și condițiile stabilite în lege și actele normative de reglementare aprobate de Agenție” art.30 alin.(1) lit. j); „conform actelor normative prevăzute de lege” art.30 alin.(1) lit.o); „în conformitate cu țintele naționale stabilite în actele normative în domeniul energiei regenerabile” art.34 alin.(2) lit.b); „intră sub incidența reglementărilor relevante” art.34 alin.(10); „în conformitate cu Legislația Republicii Moldova” art.39 alin.(2); „în actele normative care

			reglementează sectorul electroenergetic, inclusiv în actele normative de reglementare aprobate de Agenție, precum și cu respectarea documentelor normativ-tehnice stabilite prin lege” art.39 alin.(3); „în conformitate cu procedura privind colectarea și circulația datelor între participanți la piața energiei electrice, cu respectarea altor norme în domeniu” art.52 alin.(3); „în raport cu prevederile contractuale și actele normative în domeniu” art.56 alin.(10); „în condițiile legii” art.57 alin.(2), art.58 alin.(1) lit.b); „alte date în conformitate cu exigențele stabilite de Agenție” art.66 alin.(9); „actele normative de reglementare ale Agenției” art.72 alin.(1); „parametri de calitate stabiliți” art.72 alin.(3) lit.c); „prin alte acte normative, inclusiv prin actele normative de reglementare, aprobate de Agenție” art.93 alin.(8), art.95 alin.(1); „Cu excepțiile stabilite prin prezenta lege” art.56 alin.(5).	
14	Art.2 - centrală electrică eligibilă care produce din SRE – centrală electrică ce produce energie electrică din surse regenerabile de energie și care beneficiază de dreptul de a i se achiziționa în mod obligatoriu toată cantitatea de energie electrică livrată în rețelele electrice, în condițiile stabilite în legea care reglementează sectorul energiei din surse regenerabile. Art.2 - furnizor	Competența de a aplica prevederea/luarea deciziei fără criterii clare	Analizînd redacția actuală a proiectului, cît și cadrul normativ în vigoare, deducem lipsa unor criterii de eligibilitate a centralelor electrice care urmează să profite de careva beneficii (ex. dreptul de a i se achiziționa în mod obligatoriu toată cantitatea de energie electrică livrată în rețelele electrice). În acest sens, selectarea unor centrale electrice ar putea fi efectuată discreționar în dependență de interesele unor persoane sau grupuri de persoane (ex. factorul politic reieșind din relația Guvernului desemnează furnizorul central de energie electrică care la rîndul său selectează centralele electrice pe criterii discreționare). Concomitent, selectarea unor agenți economici la	Considerăm necesar stabilirea unor criterii de eligibilitate pentru centralele electrice beneficiare de dreptul de a li se achiziționa toată energia electrică produsă din surse regenerabile, fapt ce va permite prevenirea concurenței neloiale.

	<p>central de energie electrică – furnizor desemnat de Guvern să achiziționeze energie electrică de la centralele electrice eligibile care produc din SRE și energia electrică produsă de centralele de termoficare urbane și să o furnizeze pe piață energiei electrice, la tarifele stabilite de Agenție, în condițiile prezentei legi. Sintagma „centralele electrice eligibile” de la Art.7 alin.(3) lit.e); Art.30. alin.(3); Art.42. alin.(1) lit.d); Art.46 alin.(1); Art.68 alin.(6); Art.79 alin.(3); Art.81 alin.(3) lit.h); Art.83 alin.4) și 10); Art.84 alin.4).</p>		<p>propria dorință în detrimentul altor agenți economici va genera o concurență neloială pe piața energiei electrice.</p>	
15	<p>Art.7 Atribuțiile Agenției – alin.(1) lit.g) aprobă normele tehnice ale rețelelor electrice, monitorizează și asigură aplicarea de către operatorul sistemului de transport și de operatorii sistemelor de distribuție a acestor norme și monitorizează respectarea de către operatorii de rețea a normelor respective, precum și a obligației de întreținere a rețelelor electrice la un nivel adecvat al securității</p>	<p>Competența de a aplica prevederea/luarea deciziei fără criterii clare</p>	<p>Sintagma „nivel adecvat” este una ambiguă, nefiind specificate careva cerințe minime de conformitate a rețelelor electrice. Din acest motiv, norma ar putea fi abordată discreționar de participanții la piața energiei electrice iar rețelele ar putea ajunge într-o stare deplorabilă ceea ce ar putea pune în pericol securitatea energetică, cât și securitatea cetățenilor.</p>	<p>Considerăm oportun stabilirea unor cerințe minime de conformitate a rețelelor electrice, astfel încât să fie asigurată funcționalitatea maximă a acestora.</p>

	operaționale.			
16	Art.7 Atribuțiile Agenției – alin.(2) lit.f) asigură că prețurile și tarifele reglementate și metodologiile de calculare a acestora să fie aprobate cu suficient timp înainte de intrarea acestora în vigoare, precum și că aceste tarife sînt justificate, rezonabile, transparente și nediscriminatorii, bazate pe performanță, că acestea reflectă cheltuielile necesare și justificate și permit efectuarea de investiții pentru asigurarea funcționării continue a rețelelor electrice și că oferă stimulente necesare pentru a spori eficiența și pentru a asigura securitatea aprovizionării cu energie electrică.	Termene neclare pentru luarea deciziilor	Norma prevede expres obligativitatea Agenției de a aproba prețuri, tarife și metodologii de calculare a acestora înainte ca acestea să intre în vigoare. Totodată, în condițiile în care nu este prevăzut un interval de timp minimum dintre etapa aprobării și etapa intrării în vigoare a prețurilor, tarifelor și metodologiilor, există riscul ca Agenția să interpreteze norma în scopul aprobării unor decizii în regim de urgență, fără a informa societatea și alți participanți la piața energetică, reducînd la zero principiul transparenței și scopul proiectului.	Recomandăm stabilirea unui interval de timp limită dintre etapa aprobării și etapa intrării în vigoare a prețurilor, tarifelor, și metodologiilor de calculare a acestora.
17	Art.9 alin.(6) Pentru organizarea executării reglementărilor în sectorul electroenergetic, precum și pentru soluționarea neînțelegerilor dintre părți, un singur director emite, în numele Agenției, decizii care vizează raporturile juridice dintre un consumator final,	Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative	Evidențiem că în conformitate cu art.4/2 din Legea cu privire la energetică nr.1525-XIII din 19.02.98 Agenția este condusă de Consiliul de administrație alcătuit din cinci directori desemnați pe o perioadă determinată (directorul general pe un termen de 6 ani, doi directori – pe un termen de 4 ani, iar doi – pe un termen de 2 ani și nici unul dintre membrii Consiliului de administrație nu poate deține funcția mai mult de 12 ani). Astfel, în contextul numărului mare de directori care urmează a fi schimbați	Întru asigurarea transparenței gestionării Agenției, norma necesită a fi completată astfel încît să nu fie interpretată și să fie clar stipulat de către cine dintre cei cinci directori urmează a fi realizată atribuția de a emite decizii care vizează

	<p>persoană fizică sau juridică și un titular de licență sau autorizație sau raporturile juridice dintre doi titulari de licențe sau de autorizații.</p>		<p>periodic, nu este clar cine dintre acești directori va realiza atribuția de a emite decizii care vizează raporturile juridice dintre participanții la piața energiei electrice. Concomitent, norma ar putea fi abordată discreționar, iar fiecare dintre directori ar putea îndeplini atribuția dată pentru fiecare caz în parte.</p>	<p>raporturile juridice dintre participanții la piața energiei electrice.</p>
18	<p>Art.11 Obligații de serviciu public alin.(5) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, în baza informației prezentate de Agenție, este obligat să elaboreze și să prezinte Guvernului și Secretariatului Comunității Energetice, rapoarte de monitorizare a modului de îndeplinire de către întreprinderile electroenergetice a obligațiilor de serviciu public impuse în conformitate cu prezenta Lege [...]</p>	<p>Termene neclare pentru luarea deciziilor</p>	<p>Menționăm că norma propusă nu conține prevederi cu privire la periodicitatea prezentării rapoartelor de către organul central de specialitate al administrației publice către Guvern și Secretariatul Comunității Energetice. Consecințe a acestei lacune ar putea fi solicitarea din partea Guvernului a numărului exagerat de mare a rapoartelor într-o perioadă scurtă sau neprezentarea de către organul central de specialitate a acestor rapoarte.</p>	<p>Considerăm necesar stabilirea unei perioade de prezentare a rapoartelor de către organul central de specialitate întru evitarea interpretării actului.</p>
19	<p>Art.14 alin.(1) Licențele pentru activitățile prevăzute la articolul 12, alineat (2), literele a) și d) din prezenta lege se acordă persoanelor fizice, întreprinzători individuali, sau persoanelor juridice, iar licențele pentru activitățile prevăzute la articolul 12,</p>	<p>Competența de a aplica prevederea/luarea deciziei fără criterii clare</p>	<p>Analizînd norma prin prisma art.12 alin.2 deducem că autorul a omis specificarea persoanelor ce pot practica activitatea licențiată pentru exploatarea unei interconexiuni, ceea ce ar putea provoca neclarități în activitatea de licențiere a Agenției.</p>	<p>Redacția normei necesită a fi completată cu specificarea persoanelor ce pot practica activitatea licențiată pentru exploatarea unei interconexiuni.</p>

	alineat (2), literele b), c) și e) din prezenta lege se acordă exclusiv persoanelor juridice.			
20	Art.15 alin.(1) Titularul de licență este obligat lit.h) să efectueze trimestrial, în termen de cel mult 10 zile calendaristice ale trimestrului următor, plățile regulatorii.	Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative	În lipsa unor prevederi în proiect cu privire la plățile regulatorii, există riscul ca Agenția să stabilească discreționar cuantumul acestora, prejudiciind astfel titularii de licențe și încălcând normele statuate în Legea cu privire la energetică care prevede expres mărirea plăților regulatorii pentru fiecare gen de activitate licențiat.	Se recomandă completarea normei astfel încât aceasta să facă trimitere la plățile regulatorii stabilite în Legea cu privire la energetică.
21	Art.16 alin.3 în cazul în care se constată că titularul de licență nu și-a îndeplinit obligațiile, ceea ce a condus la întreruperea furnizării energiei electrice către consumatori pe o perioadă mai mare decât cea stabilită pentru înlăturarea cauzelor motivate, fiind pusă în pericol securitatea națională, viața și sănătatea oamenilor, sau în cazul în care acțiunile ori inacțiunile titularului de licență conduc la încălcarea ordinii publice și impun remedierea imediată a consecințelor survenite, licența poate fi suspendată de către Agenție, cu adresarea ei ulterioară în instanță de judecată. [...]	Termene neclare pentru luarea deciziilor	Analizând redacția proiectului, deducem lipsa unor termene limită în care titularul de licență urmează să înlătore cauzele de întrerupere a energiei electrice. Respectiv, Agenția ar putea trăgăna procesul de retragere a licenței pe o perioadă nedeterminată în scopul promovării intereselor agentului economic, încălcând drepturile consumatorilor la continuitatea furnizării energiei electrice. Totodată, Agenția ar putea retrage licența în orice moment, însă există riscul ca instanța de judecată în lipsa unui termen limită să dea câștig de cauză agentului economic chiar dacă acesta nu și-a onorat obligațiile.	Considerăm necesar stabilirea unui termen limită, suficient pentru ca titularii de licență să reușească să înlătore cauzele întreruperii energiei electrice.

22	<p>Art.21 alin.(5) Caietul de sarcini se pune la dispoziția oricărei întreprinderi interesate, astfel încât aceasta să dispună de timp suficient pentru a-și depune oferta. [...]</p> <p>Art.21 alin.(7) Informația cu privire la condițiile pentru participare la licitație trebuie să fie făcute publicate astfel încât toate întreprinderile înregistrate în țările Parte a Comunității Energetice să dispună de suficient timp pentru a depune ofertele.</p>	Termene neclare pentru luarea deciziilor	<p>Lipsa unui termen minim în care urmează să le fie puse la dispoziție întreprinderilor caietul de sarcini va genera riscul interpretării normei în scopul promovării intereselor unor persoane. Astfel, unei întreprinderi i-ar putea fi acordat caietul de sarcini înaintea altor doritori de a participa la licitație pentru a le asigura câștigul. Respectiv, ceilalți participanți ar putea să nu dispună de timp suficient pentru a depune oferta.</p> <p>Obiecție valabilă și în cazul alin.(7) cu privire la lipsa unui termen de plasare a informațiilor aferente licitațiilor pe pagina electronică a Guvernului și a Comunității Energetice.</p>	<p>Recomandăm stabilirea unui termen minim în care întreprinderilor urmează a le fi pus la dispoziție caietul de sarcini și informațiile aferente licitațiilor.</p>
23	<p>Art.23 alin.(1) lit. i) să mențină rezerve de combustibil la nivel suficient pentru a asigura securitatea aprovizionării cu energie electrică.</p>	Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative	<p>În condițiile în care unul din obiectivele principale ale proiectului este asigurarea continuității aprovizionării cu energie electrică toți cetățenii, o formulare generală precum „nivel suficient” nu va garanta menținerea rezervelor de combustibil necesare realizării obiectivului. Astfel de consecințe vor fi rezultat al normelor formulate ambiguu și care pot fi interpretate de către subiecții interesați de realizarea propriilor interese.</p>	<p>Norma urmează a fi concretizată întru stabilirea expresă a unor prevederi referitoare la cerințele față de nivelul rezervelor de combustibil suficient pentru aprovizionarea cu energie electrică toți consumatorii.</p>
24	<p>Art.27 alin.(4) În cazul în care Agenția, după expirarea termenului indicat în alineatul (3) din prezentul Articol, nu aprobă hotărârea privind certificarea provizorie sau nu comunică, în scris, operatorului sistemului de</p>	Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative	<p>Norma analizată este discreționară, deoarece prevede certificarea operatorului sistemului de transport în mod tacit, fapt care nu este binevenit. În varianta actuală solicitantul ar putea corupe emitentul pentru a nu-i elibera în termen refuzul și prin modalitatea tacită să se considere certificatul drept eliberat. Totodată, există riscul unor abuzuri, datorită faptului că solicitantul nu va dispune de</p>	<p>Excluderea oportunității de acceptare tacită a certificării operatorului sistemului de transport în cazul nerespectării termenului de 4 luni pentru aprobarea hotărârii privind certificarea.</p>

		<p>dovada obținerii certificatului în mod tacit.</p>	<p>În această ordine de idei, sintagma „sau tacit” de la art.27 alin.(5) urmează a fi exclusă.</p>
<p>25</p>	<p>Termene exagerat de lungi sau scurte</p>	<p>Înainte de a fi desemnată în calitate de operator al sistemului de transport, prin eliberarea licenței, întreprinderea electroenergetică urmează să parcurgă procedura de certificare. Reieșind din prevederile art.27 perioada de obținere a certificatului poate dura aproximativ 10 luni (4 luni maximum pentru aprobarea hotărârii provizorii, un termen nespecificat pentru ca Agenția să notifice Secretariatul Comunității Energetice, 4 luni maximum pentru avizul Secretariatului, 2 luni maximum pentru aprobarea hotărârii de certificare de către Agenție), o perioadă exagerat de mare pentru obținerea unui certificat. Concomitent, lipsa unui termen limită (art.27 alin.(5)) de informare a Secretariatului cu privire la certificarea provizorie, poate mări timpul de certificare pe o perioadă necunoscută și exagerat de mare. Condițiile enumerate supra pot fi calificate de către</p>	<p>Recomandăm autorului analizarea oportunității prescurtării perioadei de certificare. În caz contrar, nota informativă a proiectului necesită a fi completată cu argumente concludente aferente perioadei atât de îndelungate pentru obținerea unui certificat. Concomitent, sintagma „notifică fără întârziere” urmează a fi substituită cu un termen concret pentru a exclude orice echivoc. Obiecție valabilă și pentru sintagma „notifică fără</p>

	<p>acestui documente și informații pertinente în acest sens. În termen de patru luni de la primirea notificării, Secretariatul Comunității Energetice prezintă Agenției avizul său cu privire la îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor de certificare. [...] alin.(6) În termen de cel mult două luni de la primirea avizului Secretariatului Comunității Energetice cu privire la îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor privind certificarea, Agenția aprobă hotărîrea cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport, luînd în considerare avizul Secretariatului Comunității Energetice.</p>		<p>întreprinderile electroenergetice noi ca fiind prea severe și greu de realizat. Astfel, vor fi denaturate principiile transparenței și concurenței loiale care sunt promovate prin prezentul proiect.</p>	<p>întîrziere” de la art.58 alin.(2).</p>
26	<p>Art.27 alin.(10) după finalizarea procedurii de certificare, la solicitarea operatorului sistemului de transport sau din oficiu, Agenția poate decide privind eliberarea unei noi licențe pentru transportul energiei</p>	<p>Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative</p>	<p>Datorită utilizării cuvîntului „poate” norma capătă un caracter discreționar. Astfel, Agenția va avea temei legal de a refuza neargumentat licențierea unui agent economic. Concomitent, norma prevede două oportunități de finalizare a procesului de certificare și anume eliberarea unei licențe noi sau re-perfectarea licenței eliberate, nefiind clar în ce cazuri urmează</p>	<p>Cuvîntul „poate” urmează a fi exclus, iar norma completată, prin concretizarea cazurilor în care urmează a fi re-perfectată licența sau eliberată una nouă.</p>

	<p>electrice sau privind re-perfectarea licenței eliberate operatorului sistemului de transport pînă la intrarea în vigoare a prezentei Legi.</p>		<p>a fi eliberate sau re-perfectate licențele. În acest caz, există riscul unor înțelegeri dintre agentul economic și funcționarii din cadrul Agenției pentru obținerea serviciului mai convenabil.</p>	
27	<p>Art.28 alin.(5) În cazul în care Agenția constată că cerințele privind independența și/sau separarea operatorului sistemului de transport au fost încălcate, operatorul sistemului de transport este obligat să înlăture aceste încălcări în termen de 15 zile lucrătoare sau în alt termen stabilit în hotărîrea Agenției. [...]</p>	<p>Termene neclare pentru luarea deciziilor</p>	<p>Oportunitatea stabilirii unui alt termen de către Agenție în care operatorul sistemului de transport va fi obligat să înlăture încălcările, va duce la nulitatea termenului de 15 zile stabilit prin prezenta normă. Deci, în pofida termenului stabilit, Agenția este împuternicită să încalce norma primară și să stabilească discreționar oricare alt termen.</p>	<p>Sintagma „sau în alt termen stabilit în hotărîrea Agenției” urmează a fi revăzută în scopul stabilirii unor limite în care urmează a fi încadrat termenul propus de agenție (ex. sau alt termen stabilit în hotărîrea agenției dar nu mai mic de 15 zile și nu mai mare de 30 de zile).</p>
28	<p>Art.29 alin.(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să informeze Agenția despre survenirea oricăror circumstanțe în urma cărora o persoană sau unele persoane din una sau din mai multe țări terțe ar obține controlul asupra operatorului sistemului de transport sau asupra unei rețele electrice de transport. În acest caz, Agenția notifică fără întârziere Secretariatul Comunității Energetice cu privire la survenirea</p>	<p>Termene neclare pentru luarea deciziilor</p>	<p>Situații în care o persoană sau unele persoane din una sau mai multe țări ar putea obține controlul asupra sistemului energetic, pot pune sub pericol securitatea unui stat cît și a întregii Comunități energetice. De aceea, formulări ambigui cum ar fi „notifică fără întârziere” sunt inadmisibile. Sintagma dată ar putea fi interpretată în scopul tănuirii unor informații care ar putea duce la monopolizarea pieței energetice și satisfacerea unor interese de grup.</p>	<p>Întrucît reacția Comunității energetice este una primordială întru eludarea monopolizării pieței energetice, Secretariatul Comunității necesită a fi informat într-un timp concret (ex. în termen de 3 zile) fără a fi admise discreții din partea Agenției. Obiecție valabilă și pentru sintagma „notifică fără întârziere” de la art.38 alin.(4).</p>

	circumstanțelor menționate în prezentul alineat.			
29	Art.29 alin.(4) lit.b) – iv) alte circumstanțe specifice cazului dat și țării terțe implicate.	Temeiuri neexhaustive/subiective pentru refuzul autorității	Sintagma „circumstanțe specifice” este ambiguă și nu face trimitere expresă la cazurile care urmează a fi luate în considerare la certificarea operatorului sistemului de transport, care este sub controlul unei persoane sau a unor persoane dintr-una sau mai multe țări terțe. Astfel, norma în redacția propusă ar putea lărgi atribuțiile Agenției în procesul de certificare și luarea unor decizii contrare intereselor, atât a statului, cât și a Comunității energetice.	Norma necesită a fi exclusă sau revizuită în sensul stabilirii exhaustive a circumstanțelor care urmează a fi luate în considerare de către agenție în procesul certificării.
30	Art.33 alin.(2) Participanții la piața energiei electrice prezintă operatorului sistemului de transport și alte date și informații necesare pentru îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a obligațiilor și a responsabilităților stabilite prin prezenta lege și prin alte acte normative în domeniu, inclusiv a funcțiilor de colectare și de agregare a informațiilor respective.	Competența de a aplica prevederea/luarea deciziei fără criterii clare	Evidențiem că norma prenotată nu prevede exhaustiv tipul și caracterul datelor ce urmează a fi stocate și prelucrate de către operatorul sistemului de transport. Respectiv, operatorul va fi în drept să solicite orice informații, inclusiv confidențială sau care conține secret comercial.	Se impune necesitatea stabilirii exhaustive a informațiilor ce urmează a fi colectate și agreeate de către operatorul sistemului de transport.
31	Art.88 alin.(2) lit.g) prețurile și tarifele reglementate trebuie să fie justificate, rezonabile, verificabile, nediscriminatorii, transparente, bazate pe		Sintagma „rată rezonabilă” este una ambiguă, ceea ce ar permite Agenției sub pretextul rezonabilității să stabilească arbitrar rata de rentabilitate. Concomitent, norma dată ar putea genera careva	Cuvântul „rezonabilă” urmează a fi exclus întru evitarea oricărui echivoc. În același timp, norma urmează a fi completată,

	performanță și pe criterii obiective, precum și să conțină o rată rezonabilă de rentabilitate.		înțelegeri dintre agenții economici pe piața energiei electrice și Agenție pentru stabilirea unor tarife care ar satisface interesele unei persoane sau unui grup de persoane.	în scopul stabilirii unui plafon maxim al ratei rentabilității pe care Agenția îl poate aplica la calcularea tarifului la energia electrică.
32	Art.7 Atribuțiile Agenției – alin.4) lit.e) examinează și soluționează problemele expuse în petițiile consumatorilor finali, în conformitate cu prezenta Lege și cu respectarea prevederilor Legii cu privire la petiționare.	Stabilirea condițiilor neexhaustive (autoritatea poate impune cerințe suplimentare arbitrare)	Evidențiem că în conformitate cu noțiunile principale din proiect consumatorii se împart în consumatori finali și consumatori angro. Respectiv, specificînd în conținutul normei doar consumatorii finali, Agenția va avea temei legal de a respinge petițiile consumatorilor angro, lezîndu-le astfel dreptul la petiționare.	Considerăm necesar excluderea cuvîntului „finali”. Astfel, norma va avea efect supra tuturor consumatorilor de energie electrică.
33	Art.13 alin.(3) Licențele pentru producerea și pentru furnizarea energiei electrice sînt valabile pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în condițiile specificate în licențele respective. Numărul licențelor eliberate pentru activitățile respective nu este limitat, iar intrarea pe piața energiei electrice de noi furnizori nu poate fi restricționată.	Listă neexhaustivă a temeiurilor de refuz	Norma prenotată reglementează prevederi care vor avea efecte asupra activității de producere și de furnizare a energiei electrice. Respectiv, specificînd dreptul doar pentru noii furnizori de a intra nerestricționat pe piața energiei electrice, vor fi lezate drepturile noilor producători de a beneficia de aceleși condiții la intrarea pe piață.	Recomandăm completarea după sintagma „pe piața energiei electrice” cu sintagma „de noi producători și”.
34	Art.15 alin.(1) Titularul de licență este obligat lit.f) să prezinte Agenției, în termenele și condițiile stabilite de	Stabilirea condițiilor neexhaustive (autoritatea poate impune cerințe suplimentare arbitrare)	Menționăm că redacția propusă nu conține careva termene sau condiții stabilite exhaustiv cu privire la prezentarea rapoartelor, cît și timpul informației necesare prezentării ceea ce ar permite	Recomandăm completarea proiectului cu prevederi referitoare la condițiile, conținutul și

	aceasta, rapoarte, inclusiv raportul cu privire la activitatea desfășurată pe piața energiei electrice, altă informație solicitată de Agenție, necesară ei în exercitarea atribuțiilor, conform legii.		impunerea arbitrară de către Agenție a unor cerințe suplimentare titularilor de licență.	periodicitatea prezentării rapoartelor pentru fiecare tip de activitate licențiată.
35	Art.23 alin.(1) lit.c) să întrețină și să exploateze centrala electrică cu menținerea stării tehnice adecvate astfel încât să asigure funcționarea sigură și continuă a acestora, cu respectarea documentelor normativ-tehnice cu privire la securitate.	Stabilirea condițiilor neexhaustive (autoritatea poate impune cerințe suplimentare arbitrare)	Utilizarea unei sintagme generale „menținerea stării tehnice adecvate” și lipsa unor parametri sau cerințe minime de corespundere tehnică a centralelor electrice, va genera abordări discreționare, atât din partea Agenției, prin impunerea unor cerințe arbitrare, cât și din partea producătorilor prin întreținerea centralelor într-un mod defectuos.	Opinăm asupra stabilirii unor cerințe sau parametri minimi de conformitate tehnică a centralelor electrice.
36	Art.27 alin.(2) după îndeplinirea tuturor cerințelor privind separarea operatorului sistemului de transport, stabilite în articolul 26 din prezenta Lege, întreprinderea este obligată să notifice, în scris, Agenția în legătură cu acest fapt, să solicite certificarea și să prezinte toate documentele, datele și informațiile corespunzătoare. Art.27 alin.(3) În termen de cel mult patru luni din data depunerii de către operatorul sistemului de transport a	Listă neexhaustivă a temeiurilor de refuz	Redacția actuală a proiectului nu delimitează expres care sunt documentele, datele și informațiile necesare pentru certificarea operatorului sistemului de transport. Astfel, există riscul efectuării procesului de certificare în condiții și pe criterii dubioase generatoare de acte de corupție.	Pentru efectuarea unui proces de certificare a operatorului de sistem, sunt necesare stabilirea cerințelor exhaustive cu evitarea formulărilor ambigui de genul „să prezinte toate documentele, datele și informațiile corespunzătoare” sau „după prezentarea tuturor documentelor, datelor și informațiilor necesare”.

	<p>notificării și după prezentarea tuturor documentelor, datelor și informațiilor necesare Agenția aprobă o hotărâre privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.</p>			
37	<p>Art.27 alin.(10) după finalizarea procedurii de certificare, la solicitarea operatorului sistemului de transport sau din oficiu, Agenția poate decide privind eliberarea unei noi licențe pentru transportul energiei electrice sau privind reperfectarea licenței eliberate operatorului sistemului de transport pînă la intrarea în vigoare a prezentei Legi.</p>	<p>Listă neexhaustivă a temeiurilor de refuz</p>	<p>În condițiile în care o întreprindere electroenergetică pe parcursul unei perioade de aproximativ 10 luni a obținut certificatul necesar pentru a fi ulterior licențiat în calitate de operator al sistemului de transport, există riscul ca întreprinderea să nu obțină licența datorită existenței unor formulări ambigui pe care le conține norma și oportunității de a primi un refuz neîntemeiat și neargumentat din partea Agenției.</p>	<p>Cuvîntul „poate” urmează a fi exclus din conținutul normei. Obiecție valabilă și pentru cuvîntul „poate” de la art.38 alin.(4).</p>
38	<p>Art.63 alin.(10) Drepturile și obligațiile consumatorului casnic, care a încheiat contract de furnizare a energiei electrice, în legătură cu deconectarea și reconectarea instalațiilor sale electrice, precum și privind verificarea metrologică a echipamentului de măsurare se extind și asupra membrilor lui de familie care locuiesc</p>	<p>Stabilirea condițiilor neexhaustive (autoritatea poate impune cerințe suplimentare arbitrare)</p>	<p>În contextul în care contractul de furnizare a energiei electrice are efecte juridice doar asupra consumatorului și furnizorului, implicarea membrilor de familie a consumatorului vor extinde din atribuțiile furnizorului, concomitent intimidînd viața personală a membrilor de familie a consumatorilor.</p>	<p>În scopul evitării reglementărilor ce ar permite intervenția în viața personală a consumatorului, considerăm oportun excluderea propoziției a doua din norma prenotată.</p>

	împreună cu el.			
39	Art.7 Atribuțiile Agenției – alin.2) lit.r) stabilește, cu respectarea confidențialității, informațiile de ordin economic și tehnic referitoare la funcționarea sistemului electroenergetic, care urmează a fi date publicității de către titularii de licențe și modul de publicare.	Lipsa transparenței	<p>Atragem atenția asupra faptului că scopul proiectului constă în instituirea unui cadru juridic pentru organizarea, reglementarea, funcționarea eficientă, monitorizarea sectorului electroenergetic cu respectarea principiului transparenței, iar una din atribuțiile Agenției constă în promovarea, monitorizarea și asigurarea transparenței pe piața energiei electrice.</p> <p>Concomitent, mai multe norme din proiect prevăd obligativitatea participanților de pe piața energetică de a face accesibile informații de ordin economic și tehnic.</p> <p>Respectiv, informațiile de ordin tehnic și economic de interes public sau care ar avea efecte asupra activității de întreprinzător, nu pot fi subiect al confidențialității.</p> <p>Pe lângă acestea, potrivit art.5 alin.(2) lit.a) din Legea privind accesul la informație nr.982-XIV din 11.05.2000, autoritățile administrației publice sunt subiect al Legii prenotate. Astfel, prin stabilirea la propria discreție de către Agenție a informației ce urmează a fi calificată drept confidențială, există riscul încălcării Legii privind accesul la informație, iar gestionarea sectorului energetic poate fi efectuată într-un mod netransparent.</p>	<p>Recomandarea: Considerăm judicios reformularea normei întru racordarea aspectelor ce țin de confidențialitate la rigorile Legii privind accesul la informație și substituirea cuvântului „confidențialității” cu sintagma „secretului comercial”.</p>
40	Art.9 alin.(1) Transparența activității Agenției o asigură Consiliul de administrație, care, în acest scop: a) ...; b) anunță părțile interesate, cu cel puțin cinci zile	Lipsa transparenței	În conformitate cu art.5 alin.(2) lit.a) al Legii privind accesul la informație, autoritățile administrației publice sunt subiect al Legii prenotate, unul din obiectivele căreia constă în eficientizarea procesului de efectuare a controlului de către cetățeni asupra activității autorităților publice.	Excluderea din conținutul normei a prevederilor referitoare la confidențialitatea ședințelor sau specificarea exhaustivă a

	<p>calendaristice înainte, despre ordinea de zi a ședinței preconizate și asigură persoanelor interesate, precum și publicului, acces liber la examinarea chestiunilor incluse pe ordinea de zi. La ședințele în cadrul cărora urmează să fie discutate informații confidențiale sînt invitate numai persoanele vizate.</p>		<p>Astfel, sub pretextul calificării oricărei informații drept confidențiale, Agenția ar putea stabili la propria discreție care ședințe vor fi făcute publice și care nu. Respectiv, există riscul gestionării sectorului energetic într-un mod netransparent, ceea ce contravine prevederilor Legii privind accesul la informație.</p>	<p>cazurilor cînd ședințele pot fi efectuate într-un cerc restrîns de persoane.</p>
41	<p>Art.9 alin.(3) Agenția face accesibile publicului rezultatele consultărilor publice, inclusiv motivele pentru care a respins obiecțiile și/sau propunerile prezentate de părțile interesate, cu excepția cazurilor în care informația este protejată de lege. [...]</p>	<p>Acces limitat la informație</p>	<p>Evidențiem o neclaritate privitor la modalitatea protejării informației, din moment ce aceasta a fost supusă deja consultărilor publice. Concomitent, considerăm că norma ar putea servi drept un temei pentru Agenție de a respinge neîntemeiat careva obiecții și propuneri parvenite din partea opiniei publice fără a le face publice sub pretextul protecției informației.</p>	<p>Considerăm oportun revederea sau excluderea sintagmei „cu excepția cazurilor în care informația este protejată de lege” astfel încît rezultatele consultărilor publice să fie făcute publice în mod transparent.</p>
42	<p>Art.30 alin.(1) lit.i) să furnizeze, într-un mod inteligibil, cuantificabil și accesibil, toate informațiile necesare utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la și pentru utilizarea rețelelor electrice de transport, precum și referitor la serviciile pe care le prestează și referitor la</p>	<p>Lipsa transparenței</p>	<p>Prin norma prenotată se dorește a fi asigurat accesul utilizatorilor de sistem la informațiile aferente rețelelor electrice de transport. Cu toate acestea, lipsa unei metode reglementate de furnizare a informațiilor și conținutul acestor informații poate pune în pericol transparența procesului de gestionare a rețelelor electrice de transport.</p>	<p>Sintagmele „într-un mod inteligibil, cuantificabil și accesibil” și „condițiile relevante aplicate” necesită a fi concretizate în vederea stabilirii unui mod concret de furnizare a informației.</p>

	condițiile relevante aplicate, inclusiv informațiile despre capacitatea contractată și capacitatea disponibilă, fără a se limita la informații de ordin tehnic, cu excepția informațiilor determinate de Agenție ca având caracter confidențial.			
43	Art.32 Alin.(1) Operatorul sistemului de transport este obligat să publice pe pagina sa electronică informații detaliate cu privire la serviciile prestate, referitor la condițiile relevante aplicate, precum și informația de ordin tehnic necesară pentru asigurarea unui acces eficient al utilizatorilor de sistem la rețelele electrice de transport. Alin.(2) Pentru a asigura tarife transparente, obiective și nediscriminatorii și pentru a facilita utilizarea eficientă a rețelelor electrice de transport, operatorul sistemului de transport publică pe pagina sa electronică informația relevantă și suficient de detaliată cu privire la modul de formare a tarifelor pentru serviciile prestate și referitor la metodologia de calcul și structura tarifelor.	Acces limitat la informație	Utilizarea sintagmelor „condițiile relevante aplicate” și „informația relevantă și suficient de detaliată” nu vor asigura transparența datelor și informațiilor deținute de către operatorul sistemului de transport. Caracterul ambiguu al acestor norme, permite interpretarea lor în scopul plasării informației pe care o consideră operatorul relevantă și suficientă.	Sintagmele „condițiile relevante aplicate” și „informația relevantă și suficient de detaliată” necesită a fi concretizată în vederea stabilirii exhaustive a informației ce urmează a fi făcută publică. Obiecție valabilă și pentru următoarele situații: sintagma „informații suficiente” de la art.42 alin.(1) lit.g); sintagmele „condițiile relevante aplicate” de la art.43 alin.(1) și „informația relevantă și suficient de detaliată” alin.(2)

44	<p>Art.2 — instrument derivat al energiei electrice – instrument financiar menit să asigure participanții la piața energiei electrice împotriva unor posibile fluctuații ale prețului la energia electrică pe piață, în cazul în care acest instrument ține de sectorul electroenergetic.</p>	<p>Lipsa procedurilor clare de control a implementării prevederilor din proiect</p>	<p>Menționăm că nici o normă din proiect nu reglementează careva metode de aplicare a instrumentului derivat al energiei electrice, conținutul instrumentului, situațiile în care poate fi utilizat și care este scopul acestuia. În același timp, noțiunea de instrument derivat al energiei electrice nu mai este utilizată în nici un context în proiect. Astfel, nu este clară necesitatea unei astfel de noțiuni, iar instrumentul financiar, în lipsa unor reglementări, poate fi aplicat discreționar.</p>	<p>Recomandăm completarea proiectului cu prevederi care vor reglementa în ce situații, cum și de către cine urmează a fi aplicat instrumentul derivat al energiei electrice și ce presupune acesta. În caz contrar, noțiunea urmează a fi exclusă.</p>
45	<p>Art.30 alin.(5) Operatorul sistemului de transport este responsabil pentru echilibrarea sistemului electroenergetic, cu respectarea principiului eficienței maxime la costuri minime. Regulile utilizate de operatorul sistemului de transport în acest scop trebuie să fie obiective, transparente și nediscriminatorii, inclusiv regulile privind metoda de calcul și modul de aplicare a plăților pentru prestarea serviciului de echilibrare utilizatorilor de sistem pentru provocarea dezechilibrelor în rețeaua electrică de transport. Termenele și condițiile, inclusiv regulile și plățile pentru prestarea serviciilor de</p>	<p>Lipsa procedurilor clare de control a implementării prevederilor din proiect</p>	<p>Operatorul sistemului de transport este responsabil pentru echilibrarea sistemului electroenergetic, în acest scop, acesta urmează să se conducă de un set de reguli. Însă, reieșind din contextul normei date, nu este clar de către cine urmează a fi elaborate aceste reguli. În cazul în care regulile urmează a fi elaborate de către operator, ar putea fi admise abordări discreționare, iar sistemul electroenergetic poate fi gestionat în mod defectuos cu încălcarea principiilor promovate prin proiect.</p>	<p>Norma urmează a fi completată, în scopul stipulării exprese a faptului ca regulile menționate supra urmează să fie elaborate și aprobate de către Agenție.</p>

	echilibrare de către operatorul sistemului de transport, se stabilesc, în mod nediscriminatoriu. Ele trebuie să reflecte costurile și să fie publicate pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport.			
46	Art.38 alin.(14) Hotărîrea Agenției și decizia Secretariatului Comunității Energetice cu privire acordarea derogării expiră după doi ani din data aprobării, în cazul în care construcția interconexiunii încă nu a început către acea dată, și după cinci ani din data aprobării, în cazul în care interconexiunea nu a devenit operațională către acea dată, cu excepția cazului în care Agenția, Secretariatul Comunității Energetice decide că orice întârziere se datorează unor impedimente majore, independente de voința persoanei căreia i-a fost acordată derogarea.	Lipsa procedurilor clare de control a implementării prevederilor din proiect	Norma prenotată prevede o excepție de la perioadele valabilității derogării acordate. Totodată, nu sunt specificate consecințele acestor excepții (suspendarea acordării derogării sau prelungirea termenului), ceea ce acordă un caracter lacunar normei.	Norma necesită a fi completată cu prevederi referitoare la consecințele excepțiilor la care se face referință.
47	Art.67 alin.(3) Evidența consumatorilor vulnerabili, beneficiari ai ajutorului social,	Lipsa procedurilor clare de control a implementării prevederilor din proiect	Deși norma prevede evidența consumatorilor vulnerabili prin intermediul unui sistem informațional automatizat, aceasta nu	Norma urmează a fi completată în scopul specificării autorității în

	se efectuează prin intermediul unui sistem informațional automatizat.		reglementează atribuția și autoritatea competentă de gestionarea acestui sistem. Astfel norma riscă să fie una formală și neimplementată în practică.	atribuția căreia va fi gestionarea sistemului informațional.
48	Art.12 alin.(12) [...] În cazul constatării de către Agenție a faptului că externalizarea unui serviciu de către titularul de licență a dus la înrăutățirea calității serviciului respectiv și/sau a faptului că externalizarea unui serviciu nu a avut ca efect reducerea tarifului, titularul de licență este obligat să desfacă, în termen de cel mult 3 luni, de la solicitarea Agenției, contractul cu prestatorul serviciului externalizat și să continue prestarea serviciului respectiv de sine-stator.	Lipsa sancțiunilor clare și proporționale pentru încălcarea prevederilor proiectului	Considerăm oportună impunerea obligativității ca titularul de licență la solicitarea Agenției să rezilieze contractul cu prestatorul serviciului externalizat care a adus pagube (majorarea tarifului la energia electrică și afectarea calității serviciului poate fi calificat drept o pagubă). Totodată, lipsa unor sancțiuni și a unor reglementări cu privire la recuperarea prejudiciului cauzat, poate duce la eschivarea de la răspundere a persoanelor vinovate și prejudicierea atât a statului, cât și a participanților la piața energiei electrice.	Recomandăm stabilirea unor prevederi cu privire la sancționarea persoanelor vinovate și recuperarea prejudiciului cauzat de către aceștia.
49	Art.66 alin.(1) Consumatorul final poartă răspundere pentru neîndeplinirea condițiilor contractuale și, în special. Lit.b) în cazul refuzului repetat al consumatorului final de a oferi acces la echipamentul de măsurare sau la instalațiile electrice ale operatorului de rețea, amplasate pe proprietatea consumatorului final.	Temeiuri neexhaustive pentru survenirea răspunderii	Evidențiem că refuzul consumatorului final ar putea fi rezultat al unor circumstanțe care ar putea prejudicia consumatorul. Respectiv, accesul neautorizat la instalațiile electrice amplasate pe proprietatea consumatorului final și atragerea acestuia la răspundere pot fi calificate drept abuzuri din partea operatorului de rețea.	Completarea după sintagma „refuzului repetat” cu cuvântul „nemotivat”. Obiecție valabilă și pentru art.66 alin.(4).